

**fókuszban: bizonyosság
a bizonytalanságban**

Keresztyénség és háború

Bizonytalanságból bizonyosságba

A hívó ember és a betegség

élő víz

Testi és lelki egészségünk

Isten belép a magányunkba

Világnézeti semlegesség – létezik?

híd

evangélikus missziói magazin

32. oldal

**Huszonnyolcezer család
fordult hozzánk,
és több mint hetvenféle
szolgáltatást nyújtunk.**

2023. I. szám
misszio.lutheran.hu

Tartalom

Fókuszban: bizonyosság a bizonytalanságban

- 3 Bevezető / Szeverényi János
- 4 Mozaik / Szeverényi Jánosné
- 5 Kézpénzre váltott gondviselés / Menyes Gyula
- 6 A hívó ember és a betegség / Dr. Koch Béla
- 7 Egy dolog biztos: a bizonytalanság / Csadó Balázs
- 8 Íme, bizonyosság vagyok / Jásdi Beáta
- 9 Miért nem a Hufnágel Pistihez mentem feleségül? / Balicza Iván
- 10 Hitbeli felnőttsgben / Erdészné Kárpáti Judit
- 12 Keresztység és háború / Szabó Ferenc
- 13 Válságok kora / Koháry Ferenc
- 14 A biztos pont / Gyarmati Gábor
- 15 Vérrel hitelesített örömhír / Dr. Tóth Károly
- 15 Vers / Lackfi János
- 16 A Szentírás megbízhatósága / Szakács Tamás
- 17 Te, ki nem változol, maradj velem! / Ittész János
- 18 A keresztyén hit maradandó jelentése / Joseph Ratzinger
- 19 Erős vár vagy oázis? / Gregersen-Labossa György
- 20 Nem hiába élek / Frenyóné Várally Lenke
- 21 Bizonytalanságból bizonyosságra / Gömbös Tamás
- 22 Három tanács bizonytalan időkre Pál apostoltól / Marossy Attila
- 24 Könyvajánló
Imádkozzunk!
- 25 Rejtvény / Szeverényi Jánosné
Keresztrejtvény / Meleg Dávid

Élő víz

- 26 Testi és lelki egészségünk / Dr. Emödi Kinga
- 28 INTERJÚ – Légy példa a hívőknek! / Havasi Katalin, Havasi Olga
- 30 LÁBAM ELŐTT MÉCSÉS A TE IGÉD / SZ. J.
- 32 BESZÉLGETÉS – Megtartó közegben erősebbé válni / E. K. J.
- 33 KÖVESSÉTEK HITÜKET – Vilma néni, a gyülekezet anyaga
Id. Zászkaliczky Pál
- 34 TEOLÓGIA – A példabeszédek bölcsességek, nem törvények
Szabados Ádám
- 35 APOLÓGIA – Világnézeti semlegesség – létezik?
Dr. Szalai András
- 36 KITEKINTÉS / Ribár János
- 39 ÍROK NEKTEK, GYERMEKEK – Ha kifogy az üzemanyag
Louie Giglio
- 40 INTERJÚ – Isten belép a magányunkba
Erdészné Kárpáti Judit
- 42 Várkonyi János festménye
- 43 ÉNEKEM AZ ÚR – Dal a látás Istenéről / Bence Imre
- 44 HÍREK, DERŰ
- 45 Az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus
Rádiómisszió kiadványai
- 46 KÉPES HÍREK
- 47 Villáminterjú Gémes Istvánnal
- 48 Hogy nézzünk az év elébe? / Lackfi János

„Csend legyen az én Uram, az Úr előtt! Mert közel van az Úr napja...”
(Zof 1,7)

„Ezért legyetek ti is készen, mert abban az órában jön el az Emberfia,
amelyikben nem is gondoljátok!” (Mt 24,44)

Nagy a hangzavar a világban.

Szörnyűséges a háború, a földrengés, a veszekedés zaja.

Most mégis beállnak szívszorító csendek is.

Amikor a földrengés után túlélőket keresnek, le kell állni minden hangot adó eszköznek és élőlénynek. Csak a mentőkutyá és a túlélő hangjára figyelnek.

Halálos csend áll be a harcok szünetében, amikor összeszedik a halottakat.

Milyen erős csendje van egy kórházi intenzív osztály
körtermének!

Meg kell találni az Isten előtti, az Istenben való csend
ajándékát ezekben a szörnyű időkben.

Rendezni az életünket.

„Rendelkezz házadról, mert meghalsz...” – szölt az üzenet
a királynak (Ézs 38,1).

Így kellene élnünk mindig, minden nap.

Hitben, munkában.

Ez a készültség, és nem az, hogy károgunk, ijesztgetünk
a „világvégével”.

Az óra az Atya kezében van. Csak ő tudja és dönti el, hogy
mikor zárja le a történelmet.

Bizonytalan, felfordult, megterhelt világunkban egyedül
Isten és az ő igéje a biztos pont.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Fotó: Facebook

Címlapfotó: Fényes Gábor

Impresszum

híd

Evangélikus missziói magazin
2023. I. szám
Megjelenik negyedévente

HU ISSN 1787-5749

Kiadó és szerkesztőség:
Evangélikus Missziói Központ –
Magyar Evangélikus Rádiómisszió [f](#) [y](#) [t](#)
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
tel./fax: 06 1 400 3057
e-mail: evms@lutheran.hu
misszio.lutheran.hu
számlaszám: 11716008-20157087

Felelős szerkesztő:
Szeverényi János [f](#) [y](#) [t](#)
tel.: 06 20 824 5463
e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu
www.szeverenijanos.hu

Munkatársak:
Bakay Péter, Balog Eszter,
Erdészné Kárpáti Judit,
Farkas Charlotte, Kis Ferenc Balázs,
Stifner-Kóháti Dorottya,
Szeverényi Jánosné,
ifj. Zászkaliczky Pál

Tördelés:
Mészáros Péter

Illusztrációk: 123rf.com

Nyomdai kivitelezés:
Pauker Nyomdaipari Kft.
www.pauker.hu

Egy szám ára: 600 Ft
Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Megrendelhető a kiadónál.
Az Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett
példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

Kedves Olvasó!

Magazinunkat a lent jelzett elérhetőségeinken rendelheti meg. Az előfizetés banki átutalással történhet, de igénylés esetén küldünk csekket.

Előfizetési díj egy évre, négy lapszámra: 2400 Ft. Támogatói előfizetési díj: 5000 Ft

Az Evangélikus Missziói Központ működését az evangélikus egyház támogatja, de költségvetésünket részben adományok fedezik.

A papírárak és a nyomdai költség megemelkedése miatt még inkább szükségünk van adományára.

Hozzájárulása révén még többekhez juthat el a magazin és egyéb kiadványaink; például olyan határon túli és magyarországi testvéreinkhez, akik egyébként nem tehetik meg, hogy megvásárolják ezeket.

Legyen Ön is a missziói munka rendszeres támogatója!

Az Evangélikus Missziói Központ számlaszáma:
11716008-20157087

Csekk igénylése, a legfrissebb és a korábbi lapszámok megrendelése a kiadónál lehetséges:
Telefon: 06 1 400 3057 * E-mail: evms@lutheran.hu
Cím: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Mozaik

Bagdy Emőke: A biztonság fontos, még a szeretetnél is fontosabb
Nagyon sok a bolyongó-szorongó kamasz, nincsenek támpontok, határok, és sokszor az utat mutató személyek is hiányoznak. Kitalálódik a fiatal felnőttkor kezdete, ma már nem ritkák a harmincéves, fejlődésükben megrekedt, gyerekattitűdökkel bíró ifjak. Nem alakul ki a fiataloknál az elköteleződés, a felelősségvállalás, és a nem csak kapni, de adni is képessége. Márpedig ezek nélkül nem beszélhetünk érettségről.

Általános probléma az önbizalom megrendülése, a kommunikáció elszegényedése, hiánya. Ebben pedig hatalmas a szülők felelőssége, elengedhetetlen, hogy rengeteget kommunikáljanak a gyerekeikkel, hiszen a kamaszokban így alakul ki az az érzés, hogy a család az a hely, ahol biztonságban vannak, ahol gyámolítják őket, ez az a hely, ahová mehetnek, bármi is történjék. A kamasz az ellentétes nemű szülőjével vívja meg a felnőtté válás harcát, s csak a harag révén tud elszakadni, de a vitákban fejlődik ki a kompromisszumkésztség is.

A szülőktől való oldódás megkerülhetetlen, és évek is eltelhetnek, míg a kamaszból lett fiatal újra kötődik, de addig, amíg ez a szülőktől való elszakadás nem jön létre, nem tud az ember felnőtt sem lenni.

Magyar Nemzet, 2022/06.

Meddig épülhet újjá a bizalom?

Amikor a bizalomról beszélünk, általában valami egyszeri és megismételhetetlen dologra gondolunk, ami nem termelődik újra csak úgy. Olyan, mint egy ajándék, amit elsőre általában megelőlegezünk, de ha csalatkozunk, nem biztos, hogy másodszer is megtiszteljük vele a másikat.

Am mégsem ilyen egyszerűen leírható a bizalom működése: ez is egyike önvédelmi működéseinknek, s amikor olyan kapcsolatba vetjük, ami korábban már csalódást okozott, akkor saját biztonságunkat tesszük kockára. Bár a bizalomkeresésre való programozottságunk arra készítene fel, hogy csak bizonyos mércéknek megfelelő embereket, kapcsolatokat, helyzeteket engedjünk be az életünkbe, valahogy mégis megszegjük magunkban ezt a kimondatlan szabályt, s hajlamosak vagyunk belső alkukat kötni önmagunkkal.

Egyénfüggő, hogy kinek mit jelent a bizalom, és mennyit bír el a csalódásokból. Ebbe az egyéni részbe foglaltatik bele, hogy mit hozunk előzményeinkből, meg tudtuk-e élni a feltétel nélküli bizalmat korábban. Hányszor adtunk esélyt a megbékítésre, és mennyire voltak súlyosak azok a csalódások, amiket még ki lehetett engesztelni. Velünk szemben mennyire volt megbocsátó a környezet, és mi meg tudunk-e bocsátani magunknak?

Egészséges lelki önvédelmünknek szerves része, hogy képesek legyünk megvédeni a határainkat, hogy tudjuk, meddig engedjük be életünkbe a bizalmatlanságot, vagy fogadjuk el a nem megfelelő bánásmódot.

pszichoforyou.hu

Hogyan segíthet át a nehézségeken a hit és az Istennel való kapcsolat?

Amikor a bizonytalanság, a kontrollálhatatlanság és a kiszámíthatatlanság érzése összeszorítja a szívünket, akkor sokat segíthet az Istennel való kapcsolatunk, megtartó kegyelmének és végtelen jóságának tapasztalata.

Az emberben élő istenhit titokzatos, viszont számos jellemzője és hatása mérhető. A kutatások ellentmondanak az állításnak, amely szerint a hívők a vallás által mintegy kábítószeres révületben, gondolatlanul és gondtalanul lebegnek át az életen. Az erős hittel rendelkező személyeket egyszerre jellemzi spirituális látásmód, jelentős és sokszor külső tényezőkkel nem magyarázható biztonság- és reményérzet, ugyanakkor elvitathatatlan realitásérzék és a kilátástalannak tűnő helyzetek ötletes megváltoztatására irányuló képesség.

A hit támogatja a megküzdést a kedvezőtlen helyzetekkel, és segít megnyugvást találni a megváltoztathatatlan veszteségek idején.

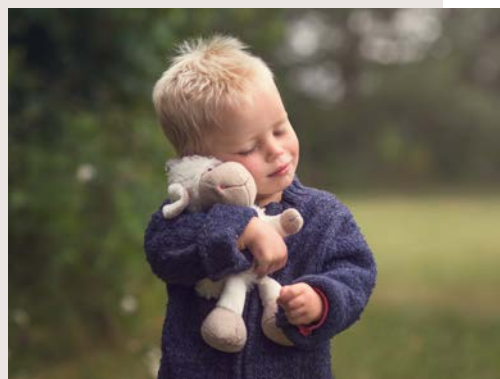
kepmas.hu

Átmeneti tárgy – az anya jelenlétét pótolja

A közösségi oldalakon rendszeresen jelennek meg az olyan posztok, amelyekben anyukák pótlást keresnek egy plüssből, mert a gyerek alvóállata már nagyon odavan, vagy épp elveszett. Ezeknek a tárgyknak, játékoknak fontos szerepük van a gyerekek életének egy bizonyos szakaszában: az anya által nyújtott biztonságot, gondoskodást jelentik azokban a helyzetekben, amikor ő nincs jelen. Ily módon megnyugtatóan hatnak a gyermekre, illetve segítik az önállósodást is.

A szakirodalom átmeneti tárgyknak nevezi ezeket. Egyéves kor táján kezdenek el ragaszkodni a gyerekek valamilyen plüsshöz, takaróhoz, rongyhoz, és nagyjából az óvodáskor végére ez eltűnik. Ez a tárgy vagy játék a gyerek választása, fontos, hogy az ő számára „hordozza” azokat az érzéseket, élményeket, amelyeket az anya jelent neki.

divany.hu

Összeállította: Szeverényi Jánosné

Kézpénzre váltott gondviseelés

Nemrégiben hittanórán a csodákról beszélgettünk. A diákok feltették a kérdést, hogy ma miért nem történnek hasonlóak. Egyetértettek abban, hogy nincs elég hitünk és Istenre való hagyatkozásunk, hogy csodák történjenek az életünkben. Magunkban bizunk, a csodákat pedig nem provokálhatjuk ki Istentől. Arra gondoltam, megosztom velük életem egyik legnagyobb csodáját. Történt ez még abban az időben, amikor forgalomba jött a papír kétszázforintos, az átlagembernek nem volt mobiltelefonja és bankkártyája, ha pedig valakinek komolyabb műszaki cikk volt a birtokában, hiba esetén csak a Budapesten lévő egyetlen magyarországi márkaszervizben javíthatta meg.

Sok évvel ezelőtt lehetőségem volt részt venni a Magyar Rádió háromnapos tanfolyamán, amelyet újságíróknak hirdettek meg, és az egyházi műsorok szerkesztését tanították. Vas megyéből felutazva a fővárosba az jutott eszembe, hogy kihasználom a lehetőséget az óráim javíttatására. Amikor nagykorú lettem, nagyszüleimtől kaptam egy márkás karórát, amelynek az egyik nyomógombja letört. Arra gondoltam – ha már több napot Budapesten töltök –, elviszem az ország egyetlen ilyen márkaszervizébe, ahol reményeim szerint pótolhatják az alkatrészt.

Így is történt. Az első nap ebédszünetében busszal elutaztam a néhány megállóra lévő szervizbe. Első körben sajnálkoztak, hogy nekik nincsen ilyen gombjuk, sőt telefonáltak a legközelebbi szervizbe, Bécsbe, de ott sem volt. Látna szomorúságomat, az órá-

sok több fiókot is kiürítettek, amikor az egyik legmélyén találtak egyet. Azt mondták, hogy szerintük ez a világon az utolsó darab, nagyon vigyázzak rá. Amint az várható volt, aranyárban pótolták.

Miután a tanfolyam utolsó napján átvehettem az elkészült órát, az aluljáróban váratlanul elém lépett egy jól szituált idős néni. Megszólított, hogy segítsem ki őt, mert a férje halála miatt anyagi nehézségei lettek, és nem tudja kiváltani a gyógyszereit. Gondolkodás nélkül nyúltam a pénztárcámba, és kivettem egy kétszázast, amit átnyújtottam neki. Együttérzően átfutott bennem, hogy én ma ennek többszörösét áldoztam egy óra gombjára, ő pedig nem jut hozzá az életfontosságú gyógyszeréhez. Hálálkodott, én pedig zavaromban sietve mentem tovább. A következő pillanatban belém hasított a felismerés; forintra ki volt számolva a vonatjegyre a pénzem. Nem tudok hazamenni! Megfordultam, de a nénit mintha a föld nyelte volna el, eltűnt a szemem elől. Most mi lesz, honnan veszek kétszáz forintot, hogy haza tudjak utazni? Megújult órámról pillantva láttam, hogy hamarosan indul a vonat, amely elé kijön feleségem kocsival, hogy hazavigyen. Nem is tudom értesíteni, ha másképpen alakulna.

Elindultam a Keleti pályaudvar felé. Arra emlékszem, hogy én bizonytalan voltam, de a lábaim határozottan vittek, mintha hittek volna helyettem. **Közben egyre csak azon fohászkodtam, hogy ha Isten ilyen helyzetbe hozott, akkor most ne hagyjon magamra.** Csak ebbe kapaszkodva volt bizonyosságom a bizonytalanságban. Közben vésszen közeltem az indulási helyhez és időhöz. Nem hiszem, hogy a pénztárost érdekelte volna az én jótékonykodásom. Amikor leszálltam a legendás piros hetesről, egy zebrán kellett átmennem az állomásépülethez. Őszi koraeste volt és már sötét. Az emberek hömpölyögtek a széles zebrán, kerülgettem a szembejövőket. Egyszer csak azt vettem észre, hogy előtem az út közepén valami papírdarab fekszik, ami felett átlépnek a gyalogosok, tudomást sem véve róla, mintha más számára láthatatlan lenne. Amikor odaértem, akkor láttam, hogy kétszáz forint fekszik a földön. Lehajoltam és felvettem. Mosolyogva felpillantottam az égre, és határozott léptekkel mentem tovább a pénztárrak felé...

MENYES GYULA

„Meghallgatta könyörgésemet az Úr, imádságomat elfogadta az Úr.” (Zsolt 6,10)

A hívő ember és a betegség

miatt még erősen kímélő járással mentem el. Aznap este még buzgóbban imádkoztam a gyógyulásomért. Sok átvirrasztott éjszaka után jól aludtam és másnap reggel felébredés után nem akartam elhinni az óriási változást! Félve, óvatosan keltem fel, és azt tapasztaltam, hogy a korábbiakhoz képest alig éreztem fájdalmat. Nem győztem hálát adni Istennek, hogy imádságom meghallgatásra talált és megszabadultam a további szenvedéstől. Úgy éreztem, hogy csodás gyógyulásom megerősített a hitben, és ezzel együtt bátorságot is adott a további életemhez.

Két hét múlva idegsebész barátom felhívott és érdeklődött az állapotom felől. Közöltem, hogy nagyon jól érzem magam. Erre elmondta, hogy ennek nagyon örül, mert most nézte meg ismét a CT-felvételeimet – ezúttal már technikai probléma nem volt –, és bizony egyértelműen porckorongsérvet lát, amelyet csak végső esetben lehetne műteni. Azóta három év telt el, és kijelenthetem, hogy együtt tudok élni a betegséggel, amely tünetet nem okoz, napi munkámban nem akadályoz, de természetesen gerinckímélő életmódot kell folytatnom életem végéig.

Az imádság olyan élő kapcsolatot jelent Istennel, amely óriási erőt adhat életünk során a betegségben gyakran megtapasztalt bizonytalanságérzéssel és szenvedéssel teli napokban. **Azért biztos pont, mert az Úr mindig meghallgat, hűséggel ragaszkodik hozzánk és soha nem hagy el bennünket.** Jól tudjuk, hogy nem mindenki gyógyul meg, akár hívő, akár nem. Földi életünk Isten kezében van, és egyszer befejeződik. Szent Fiának, Jézus Krisztusnak a feltámadásával megmutatta, hogy a betegséget lezáró halál nem végállapot, hanem az örök élet kezdetét jelenti. A hívő ember számára ez ad bizonyosságot a mai bizonytalan, betegségekkel, szenvedésekkel és félelmekkel terhelt világunkban.

„Megparancsoltam neked, hogy légy erős és bátor. Ne ijedj meg, és ne rettegj, mert veled van Istened, az Úr, mindegy, merre csak jársz.” (Józs 1,9)

DR. KOCH BÉLA

házi orvos

Minden ember életében – akár hívő, akár nem – egy komolyabb betegség megjelenése a bizonytalanság érzésével jár. Meddig tart a betegségem? Sok szenvedéssel jár? Milyen erős lesz a testi és lelki fájdalom? Egyáltalán, meg fogok-e gyógyulni? Maradandó egészségkárosodásom lesz? Még sok kérdés felmerülhet, válasz azonban sokszor nincs vagy teljesen bizonytalan.

Teljes mértékben meg tudom érteni a bevezetőben leírtakat, mivel magam is egy nagy fájdalommal járó betegségen estem át. Úgy kezdődött minden, hogy egy reggelen a felkelést követően rendkívül erős derékfájdalmat éreztem. Kezdetben még nem gondoltam arra, hogy a tünetek egy komolyabb baj kezdetét jelentik. Egy szakmailag már számtalan esetben hatásosnak bizonyult gyógyszeres kezelést indítottam, de az állapotom nem javult, sőt a fájdalmaim napról napra még jobban fokozódtak. Szakorvos kollégám tanácsára fizioterápiás kezeléseket is kaptam, de így sem változott a helyzet.

Házi orvosi tevékenységem elvégzése egyre nagyobb nehézségekbe ütközött. A rendelést csak álló helyzetben tudtam végezni, mivel leülés esetén alig tudtam felállni. Az autóra való beszállás is rendkívül problematikus volt. Erős fájdalomcsillapítók szedése ellenére az éjszakáim is nyugtalanul teltek. A tehetetlenség érzése miatt türelmetlen és idegileg feszült hangulatban voltam. Ebben az állapotban napi rendszerességgel folytatott imáimban egyre gyakrabban fohászkoztam az Úrhoz és alázattal kértem, hogy könyörüljön rajtam, és ha lehetséges, enyhítse szenvedéseimet. A körlefolys alapján akkor már egyértelműen porckorongsérvre gondoltam. Az elkészült CT-vizsgálati lelet alapján egy kiváló, megyei kórházban praktizáló idegsebész barátommal telefonon konzultáltam, aki elmondta, hogy a felvételek értékelését éppen akkor technikai akadályok teszik bizonytalaná. Annyit lát, hogy talán nincs nagy baj, de egyértelmű véleményét sajnos nem tud mondani.

Soha nem felejttem el azt a váratlan fordulatot, ami ezután történt. Az említett CT-vizsgálatra a nagy fájdalom

Fiatalokról (nem csak) fiataloknak

Egy dolog biztos: a bizonytalanság

Fiatalkorom egyik meghatározó alapélménye a bizonytalanság. Bizonytalanság magammal kapcsolatban, az engem körülvevő világgal kapcsolatban, a gyermekkoromban biztosnak vélt dolgokkal kapcsolatban. És bár azóta sokat változott a világ, a fiatalok helyzete és körülményei, de a bizonytalansággal alighanem minden tinédzsernek szembe kell néznie.

Sőt, talán ma még több ok lehet a bizonytalanságra, hisz' az egész világ ezt sugározza. Elmosódtak az eddig jól látható keretek. Egyre kevesebb a biztos pont, amihez viszonyítani tudnánk a helyzetünket. Ráadásul mi magunk is folyamatosan változunk. A testünk, a lelkünk, a gondolataink.

Biztos vagyok benne, hogy sokan átéltek már az érzést, amikor tudatosul bennetek, hogy már nem vagytok gyermekek, saját céljaitok, gondolataitok, terveitek vannak, ugyanakkor még nem álltok készen a felnőtt élet sokszor túlzottan is bonyolultnak tűnő kihívá-

saira és a játékoságát veszített szürke hétköznapiakra. Talán rátok nehezedett már a jövő súlya is néha-néha, és elgondolkoztatok azon, hogy vajon mi lesz veletek, megtaláljátok-e majd a helyeteket? Vajon milyen úton induljatok el? Párválasztás, továbbtanulás, egyéni boldogság, önazonosság...

Hosszan lehetne sorolni, hogy mennyi kérdéssel kell szembenéznetek nap mint nap, amelyek talán nem is tudatosulnak bennetek, de mégis ott dolgoznak a mélyben. Ugyanakkor hiába próbálnak segíteni a szüleitek vagy más felnőttek, mert az ő szavaiat is megkérdőjelezték ilyenkor. Nem azért, mert nem szeretik őket, vagy nem hiszitek el nekik, hogy jót akarnak nektek, hanem egyszerűen csak valahogy kevésnek érzitek az általuk adott válaszokat.

Saját válaszokat kerestek, de valahogy annyira nehéz ez. Sőt, a bizonytalanság rosszabb, mint a félelem. Pont azért, mert úgy érezheti az ember, hogy nincs a kezében semmi, mintha nem is mi irányítanánk az életünket, mintha

csak úgy sodródnánk. Fontos, hogy legyen valami kapaszkodónk!

Talán nem véletlen, hogy fiatalokrom egyik kevésbé ismert bandája, a Fekete teve (amely szintén velem egykorú fiatalokból állt) megírta a *Miben hiszel* című dalát, amelynek refrénje a mai napig élénken él bennem:

**Te miben hiszel?
És azt honnan tudod,
hogy az tényleg igaz?
Most éppen jó, és
nyújt is vigaszt.
Kérlek, magyarázd el,
hogy megértsem,
mert jobb lenne hinni valamiben!**

Nagyon szeretem ezt a refrént, mert visszaadja a tinédzserlélek küzdelmét, hogy bár fiatalként sok mindent megkérdőjelezünk, ennek ellenére mégis vágyunk arra, hogy legyen valami, amibe belekapaszkodhatunk, ami segít eligazodni ebben a világban.

Nos, a jó hír az, hogy van egy biztos pont, van kapaszkodó, méghozzá Isten. Ő, aki formált bennünket, akitől az életünket kaptuk, aki pontosan tudja, hogy milyen lehetőségek rejlenek bennünk, hogy mit tudunk kihozni magunkból.

Istent bátran lehet kérdezni, sőt az aggodalmainkat, bizonytalanságunkat, kétségeinket is meg lehet vele osztani. Biztosak lehettek benne, hogy ha időt szántok rá, ha felteszitek neki a kérdéseiteket, akkor ő nem fog válaszok nélkül hagyni benneteket. Belé kapaszkodva kiteljesedhettek, és átélhettek, hogy a legnagyobb bizonytalanságok közepette is szilárdan állhattok majd.

CSADÓ BALÁZS

Íme, bizonyosság vagyok

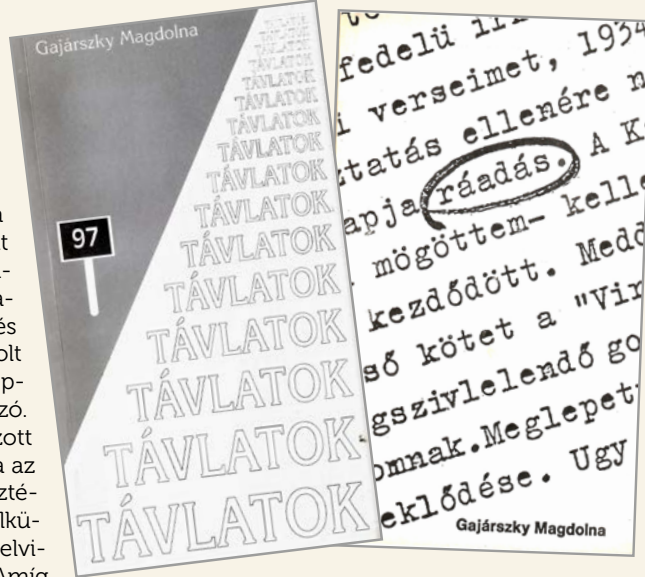
„A hit tehát fényt derít a halál titkára és nyugalmat áraszt az öregkorban: az többé már nem tétlen várakozás a megsemmisítő eseményre, hanem reményteljes közeledés egy teljes érettséggel szemlélt és átélt cél felé. Az öregkor éveit azzal az érzülettel kell végigélni, mellyel az ember teljes bizalommal ráhagyatkozik a gondviselő és irgalmas Atya isteni kezére; olyan időszak, melyet a lelki élet elmélyítésére – az intenzívebb imádság és a testvérek iránti szeretetteljes odaadás által – találékonyan kell fölhasználni.” (II. János Pál pápa: *Levél az öregekhez*)

Különlegesen szépnek, éles eszűnek született. Érzelemhiányos, beteg családba. Édesanyja zárdába adta két hűgával együtt. Elfogadta. Szerette a folyosók csendjét, a hóféhér hálótermet, a mindenütt, kívül és belül tapasztalható rendet. A májusi áhítatokat, amikor a karzatra besütött a délutáni napsugár, fényvel árasztva el a falakat és szobrokat.

Tizennégy éves volt csupán, amikor félárván maradván neki kellett eltartania két hűgát, beteg édesanyját. Nem esett kétségbe, csinálta. Nyelveket tanult, dolgozott – bár minden szeptember elsején fájó szívvel ment munkába – iskola helyett.

Verseket írt. *Kereszthordozó asszony* című költeményét egy Márianosztrán raboskodó asszony ihlette, aki, miután önvédelemből megölte a bántalmazó férjét, ott töltötte a büntetését. Soha többé nem merete megölni, megsimogatni a gyermekeit – a „véres kezével”. A verset a *Kis Ujság* is lehozta. De nem lett költő. Nem olyan idők jártak.

1942-ben a cseppeli Weiss Manfrédnál kapott állást, ott sújtott le rá a szerelem. Az első (az utolsó), a mindent elsöpörő, felülíró. Túlélte a háborút, megmenekült az elhurcolástól, el tudott bújni az orosz katonák előtt. A világégés utolsó napjaiban volt az esküvője, távoli gép-puskazaj az orgonaszó. Négy gyermeket hozott a világra. Végigcsinálta az ötvenes évek kirekesztését, a naponkénti nélkülözést, mint asszony elviselte a megcsalást. Amíg képes volt rá. Azután beteg lett. Először a teste jelzett, a rettegett, akkor még többnyire halálos kórt kapta meg. De ő meggyógyult. A lelke sajnos súlyosabb sebet kapott: a világ elsötétült a számára, minden értelmét veszítette, a válás után nem akart tovább élni.

Gajárszky Magdolna: Zsoltárok 91,11

„Mert az ő angyalainak parancsolt felőled, hogy őrizzenek téged, minden utadban...”
Zsoltárok 91,11–12

Oroszlánok nem téptek széjjel, kígyók marása nem hatott. Haldoklók közt megmaradtam, béna lelkek közt feltámadtam. Karod nyújtottad – elfogadtam, mint mindig mindent, mit Tőled kaptam. Azt, hogy ma hálát mondhatok, azt, míg még ezután kapok, azt, hogy még én is adhatok. Ígéreted alapkö, fundamentum. Íme, bizonyosság vagyok.

1989

Hosszú évek, évtizedek után – isteni csoda folytán – a depresszió is elhagyta őt. Magára talált. Ötvenen túl, idegenvezetőként talált magának tartalmas elfoglaltságot. Betegeket, egyedülállókat látogatott. Unokáinak örülhetett, ő lett a „Kultúrmafi”, aki bevezette a legkisebbeket a múzeumok, képtárak, a szép kirándulások színes világába.

És ismét verseket írt, melyeket karcosú kötetekbe rendezve adott ki. Irodalmi esteken olvasta fel a költeményeit, és boldogan nyugtázta, hogy sokaknak tetszik, amit írt. Sőt, ami ennél fontosabb: segít nekik, ha az élet nehezzé válik. A tehetséget, amit kapott, szolgálattá változtatta, s ez nagy örömmel töltötte el.

Az öregkort, a vénülést derűsen fogadta – nem is emlékezett rá, hogy volt idő, amikor nem akart élni. Már nagyon idős, súlyos műtét előtt állva csak annyit mondott: – Rá bízom magamat. Nem félek.

Ő volt az én édesanyám.

JÁSDI BEÁTA

Miért nem a Hufnágel Pistihez mentem feleségül?

Rendeteg elrontott életű ember van. Pszichológusok azt mondják, hogy a házasságban élő emberek kilencven százaléka el szokott érkezni addig a gondolatig, hogy bár sosem kötött volna házasságot, vagy ha már kötött, legalább ne azzal, akivel megkötötte. És nemcsak a házasságkötéssel van ez így, hanem az élet sok egyéb döntésével is. Ha nehezebben mennek a dolgaink, problémáink adódnak, elbizonytalanodunk és megkérdőjelezzük egykori döntéseinket, és ahelyett, hogy megoldást keresnénk, a múltbeli lépéseinket kárhozzátjuk. Ez a Hufnágel Pesti-jelenség. Az idősebb nemzedék még emlékezhet az egyik legsikeresebb magyar rajzfilmsorozatra, a Mézga családra. Rendszeresen azzal fejeződött be egy epizód, hogy amikor a kétbalkezes férj, Mézga Géza elszúrta a dolgokat, a feleség, Paula a fejéhez kap és felkiált: „Miért is nem a Hufnágel Pistihez – fiatalkori udvarlójához – mentem feleségül?”

Ez a Hufnágel Pesti-jelenség ha gondolkodási sémává lesz, lassan felőrli, tönkreteszi a házasságot. A következője az elégedetlenség, a zsörtölődés, a veszekedés, a házastárs meg nem becsülése. És előbb-utóbb megjelenik az a harmadik, akire rávetíthetünk

minden vágyott jó tulajdonságot. Akiről azt gondoljuk, hogy ő szebb lesz, megértőbb lesz, szeretőbb és szerethetőbb lesz. Vagy nem.

De hát lehet előre tudni a jövőt? Ha két ember összeköti az életét, az nem zsákbanacska? A házasságok legnagyobb számban a szexuális vonzalom alapjának. Szépen úgy szokták mondani, hogy működik a kémia. De vajon ez elég? Egymást egyre jobban megismerve előjönnek azok a negatív tulajdonságok, amelyeket nem ismerünk a másikban. Ez nem lenne még baj. De baj az, hogy ezeket nem akarjuk megbeszélni, nem vagyunk türelmesek egymással. És a legnagyobb baj, hogy saját magunkban nem vagyunk hajlandók elismerni a hiányosságainkat, negatív tulajdonságainkat. Ezért aztán mindig a másikat okoljuk. Máris kitört a harmadik világháború.

De lehet-e valamiféle bizonyosság a házasság megkötésekor? A világgal szemben a hívó ember azt vallja, hogy lehet. **A házasság szent dolog. Két ember testi-lelki közösségének Isten által teremtett egysége, és ezért megszentelt valósága.** A hangsúly azon van, hogy Isten által. A teremtés történetében Isten azt mondja, hogy szerzek neki segítőtestet, hozzá illőt. Ebből fa-

kad a bizonyosság, hogy Istentől kaptuk egymást. Hívó fiatalok házassága ezért még azelőtt kezdődik, mielőtt ismernék egymást, azzal, hogy imádságban kéri Istent, adja meg nekik a megfelelő házastársat. Isten pedig vezetni fogja őket a körülményekkel, az értelmük és érzelmeik irányításával.

Irodalmi szépséggel fogalmazza meg ezt a gondolatot *Paulo Coelho*: „Mindig van a világon egy ember, aki a párjára vár, akár a sivatag, akár egy nagyváros közepén. Amikor pedig ezek az emberek találkoznak, és tekintetük egymásra talál, minden múlt és jövő teljesen elveszíti a jelentőségét, s csak az a pillanat és a hihetetlen bizonyosság létezik, hogy ugyanaz a Kéz írt meg mindent a nap alatt. A Kéz, amely fölébreszti a Szerelmet, s amely mindenki számára, aki ebben a világban dolgozik, pihen és kincsét keresi, alkotott egy vele rokon lelket is.”

BALICZA IVÁN

evangélikus
lelkész

Hitbeli felnőtté válás

Varga Diána a gyónki Lackner Aladár Evangélikus Szeretetszolgálat intézményi lelkésze. Koraszülöttsége következményeként szemével nem lát, mégis egészen tisztán „látja” Isten szeretetteljes jelenlétét, irányítását hétköznapjaiban. Különösen a szívén viseli az evangélikus intézmény kétszázötvenöt lakója és hetven dolgozója között végzett lelkigondozói szolgálatát.

Mit jelentett számodra a gyülekezeted kisgyerekként?

Móron laktunk akkor, és édesanyám a móri evangélikus gyülekezetbe vitt el, ami – utólag érzem – a biztonságot jelentette számomra. Kislánykoromban a nagymamám hite volt még szembetűnő nekem. Ő teológiát végzett levelező szakon, és ezt követően gyerekeket tanított. Dédi a természet szeretete által mutatta meg nekem Isten jelenlétét a világban. Sokat voltam vele a kertben és az üvegházban, a nagypapámmal pedig a szőlőben. Amikor nem Pesten jártam iskolába, ahonnan csak hétfőgőgen jöhettek haza, ezeket tapasztalhattam meg otthon.

Természetessé vált számodra, hogy Isten létezik, és hogy őt akár meg is szólíthatod?

Igen! Nem is az volt a kérdés számomra, hogy ő létezik-e, inkább, hogy miért nem avatkozik közbe jobban a világ történéseibe. Vagy hogy nem hagyja-e el az embert, ígérete szerint tényleg velünk van-e. Ha igen, ezt miért nem érezzük mindig.

Koraszülött voltam, és elmesélték, hogy háromszor élesztettek újra, és agyvérzést is kaptam, amelynek következtében a jobb lábam rövidebb lett. Az egy nagy bizonyosság számomra, hogy csak ennyi bajom lett, hogy nem látok és a jobb oldalam egy kicsit ügyetlenebb a balnál. Nem vagyok értelmileg akadályozott, tudtam tanulni – ezek mind az Isten csodái!

Az is csodálatos, hogy így, hálaival tekintesz erre! A szüleidben nem oko-

zolt törést, hogy nem teljesen épen tudtál felnővekedni?

Eleinte mindent megmozgattak, hogy láthassak. Aztán amikor ez nem sikerült, szomorúságuk ellenére, ahogy látták, hogy más bajom nem lett, elfogadták. Én most sem kételem, hogy Isten vissza tudná adni a látásomat, de el tudom fogadni, hogy így vagyok. Inkább azt nézem, ami van, nem azt, ami nincs. Számomra ez nem betegség, hanem egy állapot.

Mikor kerültél közelebb Istenhez?

Először egy katolikus iskolába jártam Pesten. Már három és fél évesen oda kerültem óvodába. Ott a katolikus litur-

gia megérintett, el is játszottam otthon hétfőgőgen. Öntöttem a vizet, mint ha az lenne a bor, és mondtam: „Ez Jézus vére!”. Ezeket én komolyan vettem. Sokat énekeltem és imádkoztam is. De akkor ez még nem volt annyira tudatos.

Katolikus, majd evangélikus hittanra jártam, és konfirmáltam is. Utána, abban az időben, amikor Móron egy gimnáziumba kezdtem járni, nekiálltam, hogy teljesen végigolvassam a Bibliát. Éjszakánként olvastam, az Ószövetségen teljesen átrágtam magam. Aztán az Újszövetség következett, amit már ismertem a Braille-írásban olvasottak után. Ekkor érkezett el a pályaválasztás ideje. Kezdett érdekelni, hogy megbe-

széljem az emberekkel a problémáikat. Lelkigondozást szerettem volna tanulni, amely inkább a hithez kötődik, és nem pszichológiát. Ehhez azt javasolták, hogy először végezzem el a teológiát, utána a lelkigondozói szakot. Úgy gondoltam, hogy jelentkezem a teológiára, de nem szeretnék lelkész lenni és prédikálni. Imádkoztam ezért, mert az volt bennem: rendben, de Jézus nélkül nem megyek egy tapodtat sem.

Elhívásként tekintettem arra, amikor felvettek a teológiára. Orosházán töltöttem a hatodik, gyakorlati évet. Amikor ezután Győrben egy idősök otthonában megkezdtem a lelkészi szolgálatot, tovább erősödött bennem, hogy mégis lelkész szeretnék lenni.

Hogyan dől el, hogy a mi akarunk érvényesülni, vagy Isten adja a bennünk megszülető gondolatokat? Hogy lehet jól meghozni a nagy döntéseket?

Én azt tapasztaltam, hogy onnan lehet tudni, mi az Isten akarata, hogy a lehetetlen helyzetek ellenére is békességem van Istentől. Ezt éltem meg a teológián, ahol meg tudtuk oldani a görög és a héber nyelv tanulását, és le tudtam szigorlatolni szóban. Ez azt mutatta nekem, hogy Isten nem szeretne mást velem.

Arra most kezdek rájönni, hogy nem történik semmi küzdelem nélkül. Ha nem lenne vívódás, ha nem kellene megdolgozni az életünkért, akkor nem tudnánk úgy értékelni azt, ami van. Az alapvető elhívást megérezzük, én is tudtam, hogy ez a lelkigondozás és a lelkészség. Istennel erről lehet és kell is beszélgetni, de vannak döntések, amiket nekünk kell meghozni. Isten azt akarja, hogy felnőtté váljunk a hitünkben is.

Említetted, hogy Jézus nélkül nem indultál volna el a szolgálatba. Mit jelent neked, hogy ő ott van veled?

Én belevonom Jézust az életem összes dolgába, mint egy barátot, ő pedig mindig mutat nekem valamit. Gyöngön az intézmény hét épülete közül minden nap másikba megyek. Megegyek, hogy amikor olyan lakóhoz is bemegyek, ahova nem készültem, kiderül, hogy milyen jó, hogy benéztem ahhoz az időshöz. Éppen szüksége volt valakire, hogy mellette legyen.

Nekem nagyon fontos a Jézussal való kapcsolat, enélkül nem is végeznék semmi lelkigondozáshoz hasonlóan. A Semmelweis Egyetem mentálhigiénés képzésén, a spiritualitás órán tanultam meg, hogy nem mindegy, mi hogy vagyunk lelkileg. Fontos fejleszteni az

Istennel való kapcsolatot. Ha mi nem töltődünk, nem tudunk másnak segíteni és minőségi szolgálatot nyújtani.

Például komolyan kell vennünk, hogy lelkészként is van szabadságunk, és élni kell vele! A kiegészítőben sokkal hosszabb időre ki lehet esni a szolgálatból, és súlyosabb dolgok történnek velünk, mint ha szánunk időt kikapcsolódásra is.

Én négy órákor felkelek, szemlélődő imádságban együtt vagyok Istennel, ami nem pár perces imát jelent. Ez igazán feltöltő. Amíg megiszom a teát, kávét, beszélgetek vele, néha szavak nélkül. Megkérdem, mit szeretne, mit tegyek aznap, és jó megélni, ahogy jönnek a sugallatok.

Van számodra olyan ige, amelyik különösen is segítséget jelent a mindennapjaid során?

Az az ige, amikor Jézus azt mondja, hogy az ő juhait nem vesznek el soha, mert senki nem ragadhatja ki őket a kezéből. Ez stabilitást és biztonságérzetet ad nekem. Mostanában nem érzem magam stabilnak, de nem baj, hogy átmenetek ilyen életszakaszon is, hiszen minden időszaknak megvan a maga küzdelme. Persze ahhoz is bátorság kell, hogy felmenjek Pestre, bottal közlekedjek. De jó és fontos nekem, hogy járhatok bibliodráma-csoportba, lelkészi munkaközösségbe, találkozhatok barátokkal. Egyébként sem unatkozom soha; szeretek olvasni is, irodalmi és teológiai műveket egyaránt.

Mit üzenél még az olvasóknak, ami érzésed szerint rád van bízva?

Ma inkább az szegény, ha valaki nem küzd időhiánnyal. Nem csoda, hogy egyre több a személyiségzavar, egyre többen pszichiáterre szorulnak. Mindenkinek szüksége van az Istenhez való kötődésre, a Jézussal való kapcsolatra. Ő szeret minket és lényeges egymást is szeretnünk, de meg akar tanítani, hogy saját magunkért is tudjunk felelősséget vállalni. Uralkodni az indulatainkon, ha elfáradunk, időt szánni a feltöltődésre... Isten nélkül ez sem megy! Ő élő kapcsolatot akar velünk, és hogy lelkileg is egészségesek legyünk. És még egy: általában az az Isten akarata, ami a békével és a szeretettel összhangban van.

ERDÉSNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Az interjú meghallgatható az Evangélikus Missziói Központ honlapján, a rádió/interjú menü alatt.

Fotók: Magyarai Márton

Keresztyénség és háború

Az emberiség létkérdései közül az egyik legnagyobb a háború és béke kérdése. Különösen igaz ez napjainkban, amikor egy esztendeje éljük életünket a szomszédban zajló fegyveres konfliktus árnyékában. Nem tudjuk kivonni magunkat alóla, hiszen az infláció, az energiaválság, az áremelkedés jelentősen meghatározza és befolyásolja életünket. A felebarát iránti szeretet pedig arra indít, hogy segítő szolgálattal forduljunk ukrainai, különösen kárpát-aljai testvéreink felé. **Nagy kérdés: keresztyénként hogyan viszonyuljunk a háborúhoz és az erőszakhoz?**

A háború igazságosságának kérdésére már a keresztyénség előtti időkben is figyelmet fordítottak az ókori szerzők. Cicero például kijelenti, hogy az ok nélkül kezdett háború igazságtalan. E tekintetben Augustinus klasszikus megfogalmazása egészen az újkorig meghatározó jelentőségű volt a keresztyén gondolkodás számára. Tanítása szerint ugyanis az „igazságos háború” hagyományos elmélete három fő kérdés köré csoportosul: ezek a háború indításának joga, a hadviselés szabályai, valamint a háború utáni rendezés szabályai.

Kitérhetünk Luther kétféle kormányzásról írt értekezésére, s elérhetünk akár Bonhoefferig is, aki *A háborúról és az erőszakról* című előadásában azt mondja: „Nem irányíthatjuk fegyvereinket egymásra, mert tudjuk, hogy így Krisztusra fogunk őket”.

A történelem során a katonalelkészi szolgálat abból a szükségből született,

hogy a seregeket papok kísérjék el hadjárataikra. „Így merült fel annak igénye, hogy a katonák lelki javára megadható legyen ezeknek a lelkészeknek a szükséges lelkipásztori felhatalmazás, amely egyúttal független attól az egyházmegegyétől, melyben éppen magukat találják.” (Bíró László: *Papi szolgálat a hadseregben*, Honvédségi Szemle, 2014)

Rendkívül beszédes átértékeléséhez, akár a lelkiismeret helyes megformálásával, akár az igazságosság, együttérzés és béke értékeinek elszánt terjesztésével. A béke szolgálata a fegyverek között (ministerium pacis inter arma) így az örömhír újszerű meghirdetését jelentheti a katonai szolgálat kereteiben”. (II. János Pál: *Beszéd a katonai Ordinariátusok III. Nemzetközi Találkozóján*, 1994)

Az örömhír ószövetségi közvetítője leginkább Deutero-Ézsaiás, éppen ezért az Ószövetség evangélistájának is nevezik. Örömhírt közvetít: Isten Izrael üdvösségét munkáló cselekedetét. Lehet-e valakinek annál nagyszerűbb bejelentője, hogy Isten csak egy szempillantásra hagyta el népét, de újra visszatér, mégpedig hatalommal (Ézs 40,9–10)? Ézsaiás próféta eme szavai különösen is közel állnak hozzám, mert *Iltzés János* püspök ordinációmkor ezzel a bibliai igével indított el a lelkeszi szolgálata:

„Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet! – mondja Istenetek” (Ézs 40,1).

Ezek alapján is hangsúlyos tehát a helyem (és más katonalelkészek helye) a katonák között. Fontos ez a szolgálat, hiszen a katonák éppúgy igénylik az Úr vigasztaló igéjét, mint az egyházközségben élő „civil” testvérek. Különösen igaz mindez egy-egy külszolgálat alkalmával, amikor idegen országokban távol vannak szeretteiktől, családtagjaiktól, s még az életüket is kockáztatják, amikor eskükhöz híven végzik szolgálatukat.

A kommunikációhoz három dolog szükséges: küldő, üzenet és befogadó. Lelkészként – akár gyülekezeti, hitoktató, kórház-, börtön- vagy éppen tábori lelkészek legyünk is – az Úr mai „szócsövei” vagyunk, akik üzenetét közvetítjük közegetől és körülménytől függetlenül, alkalmas és alkalmatlan időben egyaránt. Bizonyosság a bizonytalanságban mindannyiunk számára Jézus szava: **„Békességet hagyok nektek; az én békességemet adom nektek; de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja. Ne nyugtalankodjék a ti szívetek, ne is csüggedjen!”** (Jn 14,27).

SZABÓ FERENC

evangélikus
tábori lelkész

Válságok kora

Egy jól ismert mondás szerint a dolgok legtöbbször nem úgy alakulnak, ahogyan azt előre elképzeljük. Nálam is így történt, amikor közeledtem a nyugdíjba vonuláshoz. Eleinte, amikor még két-három év volt hátra, távolinak tűnt, mégis hamar elérkezett az idő. Elképzeltem, hogy mi mindent fogok majd csinálni: többet járok színházba, kiállításra, meglátogatom a környékbeli istentiszteleteket, ingyen fogok utazni. Az első évben ebből szinte semmi sem valósult meg, mert jött a válságok sora.

Utolsó prédikációmiban a hamburgi kikötő kivándorló csarnokában évtizedeken át látható feliratra utaltam: „Hazám a nagyvilág!” Ez egyrészt vigasztalást jelentett a haza hátrahagyása miatt, másrészt reménységet arra nézve, hogy lesz új haza. A lelkészek hazája a templom, otthona a szószék ott, ahova meghívják hirdetni az igét. Ebben nem csalódtam és sok helyen megfordulhattam, még Bajorországban is. Az átmenet azonban korántsem volt sima, hiszen nyugdíjazásom a két évig tartó Covid-járvány kellős közepén történt. Éppen csak az elbúcsúzás időszakában lehetett normális gyülekezeti életéről szó. Majd jött a sok haláleset és az oltságok sorozata.

A válságos időszak már korábban, úgy 2015 nyarán elkezdődött, amikor is az illegális határátlépők áradata elöntötte hazánkat. Győrben és környékén is tömegjelenetek alakultak ki, nagy létszámú idegen csoportok lepték el az álló-

mást. Mindenképpen fel akartak szállni a nyugatra induló vonatokra. Ilyen a magyar történelemben még nem volt. Nem értettem, hogy az emberek, azon túl, hogy sajnálták őket és segítettek is pillanatnyi gondjaikon, nem fogták fel, hogy aggodalomra okot adó folyamat zajlik. Nem teltek meg a templomok, hogy az emberek Istenhez forduljanak. Tudjuk, így volt ez Noé idejében is. A válságok nem értek véget, sőt most már egymásba érnek. Járvány, háború a szomszédban, energiaválság és vele a sokkoló áremelkedés.

Majdnem két évig nem lehetett templomba menni, ami a legnagyobb ateista elnyomásban sem fordult elő. Maszkot kellett viselni. Kijárási tilalom volt, amire csak a legöregebbek emlékeztek. Az idősebbekben látogatási tilalmat vezettek be. Máig ható megrázó élményem, amikor egy idős asszony, akit kórházba vittek, úgy búcsúzott el hozzátartozóitól, hogy talán utoljára látják egymást.

Közben csak gyűlnek az egyre nagyobb, soha nem látott vagy gondolt problémák, amelyeknek „kezelése” többnyire még nagyobb bajokat eredményez, mint például a klímaválság egyik-másik megoldása. **Mindennek az elviseléséhez nagy türelemre és önuralomra, de legfőképpen hitre van szükség.**

Az ember felteszi magának a kérdést: miért kell mindezt elszenvedni? Kik

és miért teszik silányabbá életünket? A válaszuk ugyanakkor az is lehet, érezzük kitüntetésnek, hogy mindez megtörténik velünk, mert egy eddig elképzelhetetlennek tartott eseménysorozat folyamatába kerültünk. Egy lassan kialakuló hitvallásos helyzetbe, amelyben minden szónak nagy jelentősége van a megszólalóra és a környezetére nézve egyaránt. A világ várja Isten fiainak megjelenését. A világ fiai okosabbak a maguk nemében, és ezért akadályozzák, hogy az előbbieket szóhoz jussanak.

Mindezt tetézi az identitásvesztésnek is mondható válság, amelyben a nem szilárd meggyőződésű embereket elbizonytalanítják önzonosságukban. Merjenek-e büszkén felérek, keresztyének, konzervatívok, férfiak vagy nők lenni? A

A világ várja Isten fiainak megjelenését.

francia forradalom árnyéka kísért, amikor a kisebbség diktatúrát akar a többség felett. Kultúrharc ez már a javából. Isten óvjon minket mint népet, egyházat ettől a meghasonlástól. Hová fog ez vezetni? Mikor és hogyan lesz vége? A választ nem tudjuk. A legjobb, amit tehetünk, ha ragaszkodunk Istenhez és a Szentíráshoz, amelynek igazsága nap mint nap bebizonyosodik számunkra.

KOHÁRY FERENC

evangélikus
lelkész

„Az Úr csodásan működik, de útja rejtve van.”

A biztos pont

Reggel még arra gondoltam, elmegyek a strandra. Hiszen hol máshol lehetne jobb a nyári melegben, mint egy hús medencében? Aztán úgy döntöttem, mégsem. Maradtam és – ha már így alakult – félig lehúzott roló mögött ültem a számítógéphez.

Egy egészségügyi problémát szerettem volna megoldani. Felváltva, hol telefonon, hol a világháló segítségével próbáltam orvoshoz jutási lehetőséget szerezni, vagyis hogy a messzi távolba vesző időpont helyett mihamarabb kerüljek értő kezek közé. Hiszen mindig azt mondják: „az időben felismert...” Azt reméltem, sikerül megbeszélni, hogy az aznapi rendelés végén szakítson rám pár percet a doktornő. Épp csak annyit, hogy a továbbiakról döntsön. Nem, nem protekciót kértem volna – ettől zsigerből, „gyárilag” irtózom –, hanem csak egy kis segítséget. Úgy terveztem, ha sikerül megállapodnunk, és azt mondja: rendben, már indulok is a rendelőbe. Fél óra alatt oda is érek. De nem és nem, az e-mailre nem válaszoltak, a telefon vagy foglalt volt, vagy nem vették fel. Úgy tűnt, az aznapi orvos-beteg találkozás elmarad.

Egyszer csak megszólalt a kapucsenegő. Ilyen tájban a postás szokott

érkezni, s csenget, ha átveendő küldeményt hoz, így már kaptam is a kulcsot, személyit, és irány lefelé. Nem a postás volt.

A szomszédban dolgozó munkások egyike kért segítséget: Meg tudnám-e mondani, hol van a legközelebbi orvosi rendelő?

– Persze, hogy meg tudom, hiszen évtizedek óta itt élek. De miért, mi a probléma? – érdeklődtem.

– A kollégám a sarokcsiszolóval belevágott a kezébe, mihamarabb orvoshoz kellene vinni.

– Be tudták kötni? Van kötszerük? – kérdeztem.

– Nem, sajnos nincsen – hangzott a válasz.

– Hívja át, kérem, a kollégáját, én addig keríték kötszert, fertőtlenítőt. Muszáj lefertőtleníteni és bekötni addig is, amíg odaérnek az orvoshoz.

Nem kellett nagyon keresni az elsősegélydobozt, mivel – pontosan az ilyen esetekre gondolva – a pincében, a

szerszámok közelében tartok némi köt-szert, gyógyszert.

S már jött is a kolléga. Kicsit sápadtan, de különösebb megrendültség nélkül szorított egy kétes tisztaságú textil-darabot a kézfején lévő terjedelmes, vérző sebre.

– Nagyon fáj? – tettem föl a butácska kérdést, hogy legalább oldjam egy kicsit a feszültséget.

– Á! Tudja, én még voltam katona – tréfálkozott, de a mosolya nem volt igazán őszinte...

Milyen jól jött az egykori mentős ki-képzés! Drága Vécsey doktor hánszor gyakoroltatta velünk a sebkötözést, sérüléscsillapítást, vérzéscsillapítást! S úgy látszik, ez is olyan, mint a kerékpározás, nem lehet elfelejteni. Pedig szerencsére már régen volt szükségem efféle tudásra, de egy pillanatil sem kellett gondolkodni, hogy mit s hogyan csináljak, automatikusan jöttek a mozdulatok.

– Köszönöm – mondta végül sérült barátunk, mikor a méretes kötés elkészült – s már indultak is az elsősegélyhely felé.

– Valójában nem szívesen – próbáltam én is valami setesuta módon viszonzni a korábbi viccelődést.

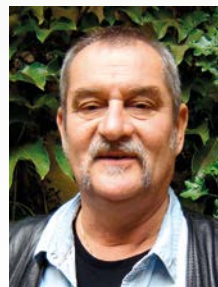
Aztán becsuktam a kaput, rendet raktam a kötszeres dobozban és eltüntettem a szemetet. Majd megnéztem a postaládát: megérkezett a nagyon várt küldemény. Azt pedig már szinte észre se vettem, hogy közben felhős lett az ég, és végre egy kicsit enyhült a hőség.

Aztán leesett a tantusz. Nekem ma itthon kellett maradnom. Feladat, szolgálat várt rám.

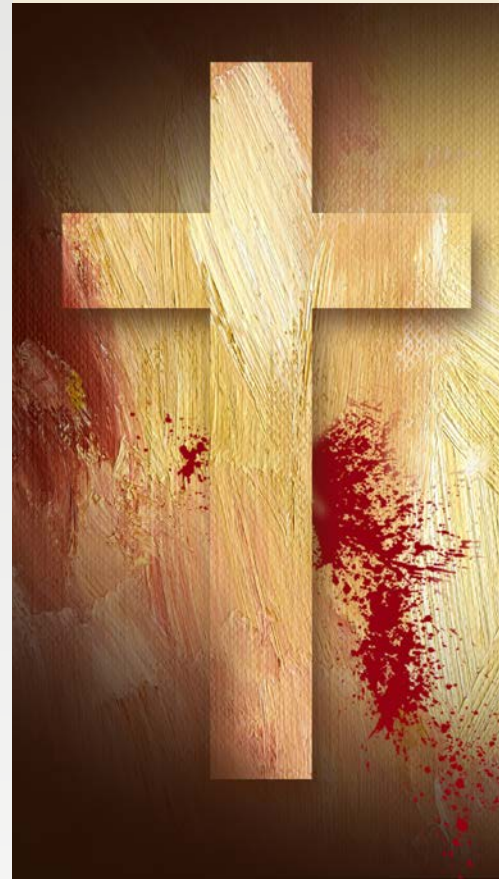
Mint valami egy irányba mutató vektorok – vagy inkább közös tömegpont körül keringő bolygók? Egy pont, egy biztos pont, a megoldás felé mutatott minden. Az egyetlen biztos pont körül csoportosultak a problémák, a feladatok és a megoldások is. Végül minden klappolt, egybevágtott, rendeződött. Mintha valami különös égi logisztika irányította volna mindezt. A biztos pont körül. Vagy helyesebben: talán inkább a segítségével...

Kora délután sikerült beszélnem a doktornővel. Még bent volt. Percek alatt rendeződött ez is.

GYARMATI GÁBOR

Vérrel hitelesített örömhír

A tanítványok a kulcsfontosságú események közelében voltak: látták a sirt, találkoztak a feltámadással, tanúi voltak a mennybemenetelnek. Nekik tehát tudniuk kellett az igazságot. És aztán ezt hirdették is évtizedeken át. Honnan tudhatjuk, hogy nem ők találták ki a feltámadás híret, hanem igazat mondtak? Onnan, hogy ezeknek a szemtanúknak a többsége vértanúvá vált. Vallatták, kínozták, fenyegették őket. Rá akarták venni az apostolokat, hogy tagadják meg Jézust, mondják azt, hogy nem támadt fel. Ők viszont a halálos ítélet ellenére is kitartottak a hitvallás igazsága mellett. Így a vérükkel hitelesítették az örömhírt, hiszen egy hazugságért senki sem áldozná fel az életét. Legkésőbb ebben a végsőkiélezett helyzetben ki kellett volna derülnie annak, ha valótlanosságot állítottak volna.

Aztán a tanúságtevők sora szakadatlanul folytatódott tovább. Az első évszázadokban több olyan esetet is feljegyeztek, amikor a keresztyéneket kivégeztető emberek megdöbbenek azon, hogyan haltak meg az áldozataik, micsoda eltökéltség és békesség sugárzott belőlük. Megéreztek a keresztyén hit tartalmának a földi életlen túlmutató erejét. És sokan közülük ennek hatására megtértek. Tertullianus így ír erről: „Ha meggyilkoltok, megkínoztok, elítélték bennünket [...]. Igazságtalanságokat tanúsítja, hogy ártatlanok vagyunk [...]. Minél több embert kaszaboltok le közülünk, annál többen csatlakoznak hozzánk. A keresztyének vére magvetés.”

Isten igazsága nem emberek magatartásán áll vagy bukik. Mégis sok külső bizonytalanság és belső kételkedés között kapaszkodót jelenthet számunkra az a bizonyosság, ami a mártírokban megvolt.

DR. TÓTH KÁROLY

Mindjárt követlek, Uram, csak itt ez a mocskos hiúság, folyton mások figyelmére ácsingózom, meg kell ezzel birkóznom, dolgozom rajta vesztettül. Mindjárt követlek, Uram, alakulnak a dühkitöréseim, ritkábbak, és kevésbé hevesek, igyekszem átítatódni belülről a te békéddel, menni fog, úgy érzem, már egész sokat haladtam. Mindjárt követlek, Uram, egyre kevésbé vagyok kritikus embertársaimmal, próbálom elfogadni őket, sokszor idegesítőek, de mindig eszembe jut, ahogy te feltörő, önkéntelen szeretettel nézel rájuk, és elszégyellem magam. Mindjárt követlek, Uram, csak még megfékezem a tekintetem, ne cikázzon összevissza, ne tekintse darab húsnak, sem legelőnek a te kedves lányaidat, ne birtokoljon, hanem áldjon. Mindjárt követlek, Uram, csak leszámolok ezzel a nyavalyás rivalizálással, hej, miért is kellene nekem ott is kaszálnom, ahol nem vettem, miért kellene ott is győződnöm, ahol nem csatáztam, honnan ez a zabolázhatatlan szomjúság és mohóság? Értem én, igen, azt mondom, hagyjam ott hálómát, bárkamat, pénzváltó asztalomat, és egyszerűen csak menjek veled. Jó, de mi lesz akkor sebeimmel, szegyeineimmel, lelki leprámmal? Ha valaki látna a bensőmet, ahogy vagyok, elborzadna! Te pont így akarsz áldással tenni? Öleljem át csonkabonkaságaimat? Nem baj, ha hol evvel, hol avval küszködöm? Csak maradjak veled, és akkor fényben fog ázni minden hibám és gyengeségem?

LACKFI JÁNOS

A Bethesda fürdő Jeruzsálemben

A Szentírás megbízhatósága

Rábízni magamat valami megbízhatatlanra életveszélyes felelőtlenség – ezért fontos a Szentírás megbízhatósága. Ám ez nem azt jelenti, hogy ki tudom mutatni, hogy minden szót Isten diktált, hanem azt, hogy megértem annak kettős szerzőségét: a mennyben lakó Isten a földön lakó emberek révén juttatja el hozzánk igéjét – akár az igehirdetés élő szavában, akár a Szentírásban. E kettősség a hit titkának körébe tartozik. Ám a kettősség még nem kétség(esség)et, bizonytalanságot jelent, ugyanis annak van bizonyos oldala is. A tartalom, hogy a betlehemi gyermek maga a Megváltó, hitkérdés marad – miközben hordozója, a betlehemi jászol és a Biblia vizsgálható.

Lelkészként is, fizikusként is megbízom a Szentírásban – bár jól tudom, sokan kérdőjelezik meg, vagy egyenesen megbízhatatlannak nevezik, valamilyen módon a tudományra hivatkozva. A dán teológus-filozófus Kierkegaard egyenesen ostobának és okoskodónak nevezi az olyan kérdést, hogy „tényleg így történt, mert akkor elhiszem”. A Szentírás történeteit lehetetlen „a történelem segítségével palackba fejtetni”, hiszen ter-

mészetesen a Biblia a hit szemszögéből mutatja be az eseményeket, amelyek csakis saját szempontjai szerint ellenőrizhetők.

Az emberi tudománynak nincs vétőjoga az isteni tudomány felett. Ugyanakkor vizsgálhatók a történelmi események – bár e téren sem tévedhetetlen a tudásunk. Például a művésztörténetek, régészek lehetetlennek tartották egy olyan öt oszlopcarnokkal

A témáról részletesebben is olvashatnak az Evangélikus Missziói Központtól beszerezhető kiadványban: **Szakács Tamás: Boldog, aki olvassa! – A Biblia könyvei** (EBBE, Budapest, 2020) Megrendelhető: evmis@lutheran.hu

rendelkező jeruzsálemi fürdő létét (csak ötszög alakúnak tudták elképzelni), amit János evangéliuma ír le (5,2), később azonban mégis kiásták (bár nem ötszög elrendezésben), és az evangélista szava igazolódott. Bizonyítékot természetesen éppúgy nem nyújt a tudomány egy-egy megállapítása, mint ahogyan cáfolatot sem, ugyanakkor egyes felismerések egymást erősítve tanúskodhatnak a Szentírás megbízhatósága mellett. Említsünk meg néhány ilyen szempontot!

Egyrészt az Újszövetség minden tekintetben az ókor legbiztosabban ismert, legjobban dokumentált műve. A fennmaradt kéziratok száma és minősége, keletkezésükhöz való közelsége tekintetében a bibliai szövegek messze felülmúlják az antik irodalomból ránk maradtakat. Másrészt a szövegek megbízhatósága a kéziratváltozatok egymással való egyezése, a szövegbizonytalanságok száma és súlya tekintetében is messze kimagaslik a Szentírás esetén. (Például még Shakespeare színműveivel összevetve is.) Harmadrészt az egyház maga is megvizsgálta iratai hitelességét, amikor összeállította a kánont. Ez egyáltalán nem önkényes vagy bizonytalan döntés volt, hanem az egyház egységes és bizonyos-biztos állásfoglalása három fő kritériumban: apostoli vagy prófétai eredet (a háttérben ott található-e egy apostol vagy próféta); a Szentírás egészével való összhang; minél szélesebb körű elismertség az egyházban és istentiszteleti használat. **Mindezen szempontok alapján is bátran kijelenthetjük, hogy Szentírásunk megbízható.**

Minden tudományos szempont mellett sem kerülhető meg, hogy kereszténynek lenni nem egy könyvváláshoz való csatlakozást jelent, hanem egy élő (mert feltámadott) személlyel való közösséget, benne való hitet, benne való bizalmat. Ez kívül esik ugyan a tudományos módszerrel vizsgálható dolgok világán, ugyanakkor e hit médiumai, a bibliai könyvek vizsgálhatók tudományos módszerekkel – és meg is erősítik tartalmukat, de nem kényszerítenek elfogadásukra. Nem feledhetjük, hogy Krisztus az igaz hitelesítő, ő maga szavatolja a Szentírás megbízhatóságát.

SAKÁCS TAMÁS

evangélikus
lelkész, fizikus

„Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várunk?” – kérdezte Keresztelő János a börtönben, kivégzése előtt. Ma is sok kérdés vetődik fel a hívő emberekben.

Minden mozgásban van, sok a bizonytalanság. Korunk embere megkérdőjelezi az évezredek normákat, a tízparancsolatot, a Biblia tekintélyét, a házasság és család teremtési rendjét, az egyház létjogosultságát. Ijesztő a szomszédunkban dúló háború, a gazdasági válság, az éghajlatváltozás. Püspök úr, mivel segíthetjük, vigasztalhatjuk, tanácsolhatjuk, erősíthetjük testvéreinket?

Te, ki nem változol, maradj velem!*

Ha az ember körülnéz a világban, egyet kell értenie a sok kortársunk által vallott diagnózissal: manapság semmi sem olyan biztos, mint a bizonytalanság. Keresztényként is korunk gyermekei vagyunk, ezért kortársaink aggodalmi, félelmei a mi gondolataink, kérdéseink is. Az életünk szinte minden területét átjáró válságjelenségek aggodalommal töltenek el bennünket. A nyugtalanító kérdések nemcsak személyes életünk, utódaink, egyházunk, hanem hazánk, Európa, sőt az egész emberiség sorsára, jövőjére nézve is megfogalmazódnak szívünkben. És mindehhez jön még a globális morális válság.

Az okokat talán nem egészen egyformán látjuk; ki ebben, ki abban véli azokat megtalálni. Az „oknyomozás” eredménye függhet személyes élethelyzetünktől, politikai alapállásunktól, hitbeli elkötelezettségünktől – a végeredmény azonban elszorítóan ugyanaz: instabilitás, bizonytalanság és bizalmatlanság mindenfelé. A koldust és királyt egyaránt táncra perditő mefisztoi szédület örvényében fuldoklunk. Hatalomvágy, anyagiasság, határokat nem ismerő erkölcselenségek pusztítják a maradandónak gondolt értékeket. A romok fölött pedig egyre győzedelmesebb az aranyborjú bamba-diadalmas vigyora. És ráadásul a mi szívünkre is rátámadnak az ősi gyötrő teodiceai (istenigazolási – a szerk.) kérdések: Miért engedi ezt Isten? Miért nem jön – azonnali megoldást hozva – segítségünkre? Van-e köztünk akár egy is, aki még nem tette fel magának, esetleg lelkészének, vagy magának az Úristennek ezeket a kérdéseket?

Ha van is, sajnos, némi igazság a gyakran hallott mondatban: Minden politika! – ne dőljünk be ennek a szlogennek! Ne féljünk ezzel szembeállítani és ki is mondani a nagy és örök igazságot: Valójában minden teológia! És csak

így lehet reménységünk, hogy a hitet, erőt, felelősséget, morált, vagyis egész életünket mindenestül szétziláló „globális tengeri viharban” is biztonságot lelünk abban a bizonyos csónakban, ahol Jézus Krisztus Urunk a Kapitány.

Mert minden bajunknak, nyomorúságunknak és az egész emberiséget nyomorító válságjelenségeknek egyetlen oka van, mégpedig az ember lázadása Isten ellen. **Az Úristen törvénye életünket a helyes úton akarja megtartani.** Engedetlenségünk soha nem marad következmények nélkül. Ez az igazi oka a nagypolitika gazembersegeinek és mindennapi életünk „kis” hazugságainak. És ez okozza hitünk és egyházaink életének megfáradását, a nemzet erejének megroppanását, a családok válságát és mindazt, ami békelességünket elrabolja, és bizonytalanságba, félelembe taszít bennünket.

Egyik óév esti imádságunkban így könyörögtünk: „Nyugtalan szívünk benned keres biztos támaszt a múlt és jövő határán. Légy ezután is oltalmunk, bi-

Nyugtalan szívünk benned keres biztos támaszt a múlt és jövő határán.

zodalunk, erős várunk...” Akár mai helyzetünkről, akár a jövő kilátásairól töprengünk, csak innen indulhatunk. Isten népének mindenekelőtt Ura hűségén kell tájékozódni, igéjére kell figyelnie, mert csak így nem veszíti el reménységét. Hiszen – történjék bármi velünk és körülöttünk – Jézus Urunk ígéretére építhetünk: „én veletek vagyok... a világ végezetéig” (Mt 28,20).

Ne feledkezzünk meg reformátorunk biztatásáról sem: **„Énekeljetek, gyermekeim, hadd fusson az ördög!”** Akkor írta egyik fontos, minket is tanító énekét, amikor a nagypolitikai és

a hazai veszedelmek nyomasztották: „Tarts meg, Urunk, szent igédben!” (Evangélikus énekeskönyv 255/1.). És tanulhatunk, erőt meríthetünk a próbás életű Paul Gerhardt énekéből is: „Minden elhagy, elfeled, Isten vég nélkül szeret” (Evangélikus énekeskönyv 53). És ahogy a Római levélben (8,31–39) Pál apostol bizonyosságot tesz Urunk hűségéről: az ő szeretetétől senki és semmi nem választhatja el a benne bizót. Csak ezért lehet bizonyosságunk afelől, hogy biztonságban vagyunk!

ITTÉS JÁNOS

A Nyugati
(Dunántúli)
Evangélikus
Egyházkerület
nyugalmozott
püspöke

* Evangélikus énekeskönyv 121/2.

A keresztény hit maradandó jelentése

A kereszténység kezdettől fogva úgy tekintette magát, mint a *Logosz* vallását. Előzményeit elsősorban nem a többi vallásokban jelölte meg, hanem abban a filozófiai felvilágosodásban, mely utat tört az igazság és jóság keresésének hagyományaitól az egyetlen Isten felé. Az embereket – minden embert, megkülönböztetés nélkül – mindig úgy határozta meg, mint Isten képmásait, és hirdette róluk alapelszörően ugyanazt a méltóságot. Ebben az értelemben a felvilágosodás keresztény eredetű, s nem véletlenül született éppen és kizárólagosan a keresztény hit területén.

A II. Vatikáni Zsinat újra szemünk elé állította ezt a kereszténység és a felvilágosodás közötti mély megfelelést, mert igazi megbékélést akart elérni az Egyház és a modernség között. A dialógusban, mely annyira szükséges a laikusok és a katolikusok között, nagyon kell ügyelnünk arra, hogy hűségesek maradjunk ehhez az alapvonalhoz: olyan hitben élünk, amely a Logoszból, a Teremtő Értelemből származik, ezért ez a hit nyitott mindenre, ami valóban észszerű.

A felvilágosodás korában megpróbálták értelmezni és meghatározni a lényeges erkölcsi normákat, s azt mondták, ezek akkor is érvényesek volnának, ha nem létezne Isten. Akkor ez lehetségesnek látszott, mert a kereszténység által megteremtett nagy alapmeggyőződés nagyrészt ellenállóak voltak és tagadhatatlannak látszottak. De ez többé nincs így. Egy ilyen bizonyosság keresése, mely kétségbevonhatatlan volna minden különbség fölött, kudarcba fulladt. A végtelenségig vitt kísérlet, hogy az emberi dolgokat teljesen Isten nélkül alakítsuk, egyre inkább szakadék szélére visz bennünket, az ember teljes pusztulása felé. Meg kellene tehát fordítanunk a felvilágosodottak axiómáját: annak is, akinek nem sikerült megtalálnia az utat Isten elfogadására, meg kellene próbálnia úgy élnie és úgy irányítania az életét, mintha Isten létezne. Ezáltal senkit nem

korlátozunk a szabadságában, hanem minden dolgunk megtalálja azt a segítséget és kritériumot, melyre sürgősen szükségünk van.

Ebben a történelmi órában leginkább olyan emberekre van szükségünk, akik megélt hitük által hihetővé teszik Istent ebben a világban. A keresztények negatív tanúságtétele, akik beszélnek Istenről, de ellenére élnek, elhomályosította Isten képét és kaput nyitott a hitetlenségnek. Olyan emberekre van szükségünk, akik egyenesen Istenre te-

A végtelenségig vitt kísérlet, hogy az emberi dolgokat teljesen Isten nélkül alakítsuk, egyre inkább szakadék szélére visz bennünket, az ember teljes pusztulása felé.

kintenek és tőle tanulják az igaz emberiséget, akiknek értelmét megvilágosítja Isten fénye, s akiknek Isten megnyitja a szívét oly módon, hogy az értelmük szólni tud mások értelméhez, és a szívük meg tud nyílni mások szíve felé. Csak Istentől megérintett emberek által tud visszatérni Isten az emberek közé.

Olyan emberekre van szükségünk, mint *Nursiai Szent Benedek*, aki a szétválás és hanyatlás idején elmerült a legnagyobb magányban, s mindazon

tisztulás után, melyeken át kellett mennie, visszatért a fényre és megalapította Montecassinón a hegyen épült várost; a hegyen, mely romokkal volt tele, melyből mégis egy új világ született.

A Regula végén szerzeteseinek adott ajánlása jelzések, melyek nekünk is mutatják a krízisekből és a romok közül a felfelé vezető utat: „Amint van keserű buzgóság, amely eltávolít Istentől és a pokolba vezet, úgy van jó buzgóság, amely eltávolít a káros hajlamoktól s Istenhez és az örök életre vezet. Ez a

buzgóság, amelyet a szerzeteseknek a leglángolóbb szeretettel kell gyakorolniuk: tiszteletadással előzzék meg egymást, a legnagyobb türelemmel viseljék egymás testi és er-

kölcsi gyöngeségeit. Testvéri érzület legyenek jóakaratók egymáshoz. Szeretettel féljék Istent. És végül, de tulajdonképpen elsősorban, egyáltalán semmit ne helyezzenek Krisztus elé, aki mindnyájunkat el tud vezetni az örök életre.”

Részlet Joseph Ratzinger: *Benedek Európája – A kultúrák válságában című könyvéből*
Elhangzott a Magyar Katolikus Rádió 2023. január 3-i adásában.

Erős vár vagy oázis?

Az egyház és a gyülekezet a bizonyosság szent helye a bizonytalanságban. Erős vár vagy oázis? – áll a címben az eldöntendő kérdés. Két gyönyörű kép az egyház és a gyülekezet lényegének ábrázolásához. Mai korunkban mindkét képnek komoly üzenete van.

Az egyház a biztonság és a gyógyítás helye. Ugyanakkor – ha csak oázisként akar létezni – szolgálata könnyen a szociális aspektusra szűkül, és feledésbe merülhet a hit és az örök élet ajándéka. Másik véglet, ha saját várába zárkózik, a világot kegyességi alapon méregető, szektás és szeretetlen közösséget alkotnak a hívők. Az egyház két mandátuma tehát, hogy erős várként és oázisként éljen, és így töltsse be Urától kapott hitvalló küldetését: az evangéliumot hirdetni alkalmas és alkalmatlan időkben.

Túlzás nélkül és megrendülten érzékeljük, hogy az egyház ma többszintű támadás alatt áll. A rendszerváltozás idején azt hittük, hogy az ateizmusból kihajtó szélsőséges nézetek kora legalább a nyugatias demokráciákban a pluralizmus keretei közé szorul, és a világvallások közötti békétlenség – éppen a nyugatias gondolkodás miatt – szelidül. Ma már tudjuk, hogy naivitás volt ezt gondolni, mert minden ötödik hitéért üldözött ember keresztény, és a mártírok száma is egyre nő. Nyugaton pedig olyan szellemi örvénylések zajlanak, amelyek kívül és belül erodálják az egyházat. Bolygónk lakossága meghaladta a nyolcmilliárd főt, a javak nagy része egyre szűkebb, egyfajta jóléti buborékban élő, „járadékos kapitalista elit” kezébe kerül. Az ökológiai válságot radikális zöldkommunizmus akarják orvosolni, miközben Európában zajlik egy fegyveres konfliktus százazrek szenvedésével. Great Reset* – hirdetik meg „Isten majmai” a „nagy tervet”, és végre eljön a technoevolúció során valami kommunisztikus szép, új világ. Mindeközben milliók indulnak útnak a jobb élet reményében, soha nem látott világválság pusztít, kultúrák kerülnek veszélybe, konfliktus, bizonytalanság és félelem uralja a világot. A digitális háló pókja mindent és mindenkit befon.

Még mielőtt elmerülnénk az apokaliptikus gondolatokban, figyeljünk *Oswald Bayer* német teológus szavaira: „Ebben a helyzetben, amit józanul komolyan kell vennünk, nyilvánvalóvá lesz, hogy egyedül Istenben bíz-

va kell élnünk.” Ez nem valami szektás bezárkózást jelent, vagy pusztába menekülést, hanem a vár alapjainak és falainak erősítését, az eldugult források, kutak tisztítását, amelyből tiszta víz, az élet vize árad. A teológia tudományának világossá kell tenni, hogy „nincs semmi új a nap alatt”, és – *E. Drewermann* szavaival élve – az ember istenkomplexusa, vagyis a lázadás áll az ateista vagy kétes háttérű új világtrendet hirdető egyre arrogánsabb, és minden szakrális közösséget támadó ideológia mögött.

A keresztényeknek immáron három évszázada felvett védekező pozícióját ideje felváltani határozott kezdeményezőre. Kérdezzük meg bátran a világot boldogítani akaró, mindenféle zavaros, de leginkább Krisztus-ellenes szellemi örvénylésekből előállt társadalommérnököt: Miért is szolgálja a világ javát, ha mindent kifogtatunk a teremtettség rendjéből, és az évezredek társadalmi kereteket lebontjuk, és helyére – jól látható módon – az anómia (törvénytelenesség, az alapvető értékek semmibe vétele – a szerk.), az anarchia és káosz lép? Miért kellene a kereszténység közösségtervező erejét erre lecserélni? Miért kellene az erős várból szívárványos viskót, az oázisból kétes és feslett „wellnessközpontot” varázsolni? Az éppen kétszáz éve született zseni, *Madách* római jelenete éppen zajlik, a falanszter újra színpadra kerül, és a rendezők már készítik a sivár díszleteket az eszkimó színhez?

Martürion, koinónia, liturgia és diakónia. Az egyház és a gyülekezetünk tartóoszlopai. *Martürion*, vagyis amit nagypéntek és húsvét után hirdetnünk kell. Szükségünk van hitvalló gyülekezeti tagokra, akik bátran és értelmesen (rajongás és teológiai szélsőségek vagy szűklátás) nélkül életükkel és szavukkal hitelesek. Órállók ők a vártán és ispotályosok a gyógyító oázisban. Közös felelősségünk, hogy imádkozzunk elhívott tanítókért, papokért és laikus szolgálókért egyházunkban.

Gyülekezetünk legyen valódi *koinónia*, vagyis közösség a virtuális világban. Legyünk jelen az egyházi közösség-

ben! A járvány miatt bevezetett online gyülekezeti alkalmakat hagyjuk meg a betegeknek és távollévőknek! Ne szokjunk le a templomról és a közösségről! Élünk a gyórással és az úrvacsorával, amelyben Jézus Krisztus, az értünk meghalt és feltámadt Úr önmagát adja, és valószínűleg jelen van! Merítsünk az istentisztelet kincsesládájából és a lutheránus *liturgia* erejéből! A konfirmáció tematikus évében erősödjünk meg a Szentlélek által, aki jön, és a holt vizekben is élet támad.

A *diakónia* pedig a szolidaritás és a cselekvő gyülekezet tartóoszlopja, vagyis amit nagypéntek és húsvét után tennünk kell. Nem „jóemberkedés” valóságos köntösben, hanem oázis, ahova az úton lévő ember fáradtan, beteg, az élet terhével érkezik meg, és az éltező víz mellett, Jézus Krisztus élő vizéből is ihat.

E négy az egyház örök tartóoszlopja, és Jézus Krisztus követésének módja. Az egyház akkor lesz erős vár és oázis, ha ezt komolyan vesszük, és minden körülöttünk lévő bizonytalanság ellenére a bizonyosság és megszentelődés helyévé leszünk közvetlen és tágabb világunkban.

Végül a Názáreti Úr Jézus Krisztus szavára figyeljünk, aki főpapi imádságában értünk könyörög, és könyörgése szüntelen: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól” (Jn 17,15).

GREGERSEN-LABOSSA GYÖRGY

evangélikus diakóniai lelkész,
a MEE Diakóniai Bizottságának elnöke,
egyházi civil-szervezetek vezetője

* A The Great Reset (Nagy Visszaállítás) egy 2020 júniusában elindított gazdaságélénkítési terv, amelyet a Világgazdasági Fórum dolgozott ki válaszul a Covid-19 világválságra.

Nem hiába élek...

Jöttem az Isten mély titkaiból,
átestem a nagy... végtelen csodán:
megszülettem... és sodrott a világ
bús forgataga... S hagytam ostobán,
hogy gyermekségem puha fészkiből
kicsaljanak ígéretes kezek.
Hazug káprázatok kábítottak,
s bolond eszmékért szívem vérezett...

Végigfutottam minden vak utat.
Hajszoltam világboldogító álmot,
az emberiség fényes újkorát,
melyben az élet gazdag, tiszta, áldott...
S egyéni létem boldog hajnalát
lestem, vártam a megéledt meséket,
a csodálatos kiteljesedést,
s mindent, mivel még tartozott az élet.

Százfelé kapott meghajszolt szívem.
Vágyak égették, gyötörték lázak...
Minden forrásnál enyhülést remélt,
s nem lelte nyugtát... mindegyre lázadt.
Munka... szerelem... siker... haladás...
semmi se volt jó, semmi se nyújtott
békét, örömet, meglelégedést.
Csömör, csalódás porig lesújtott.

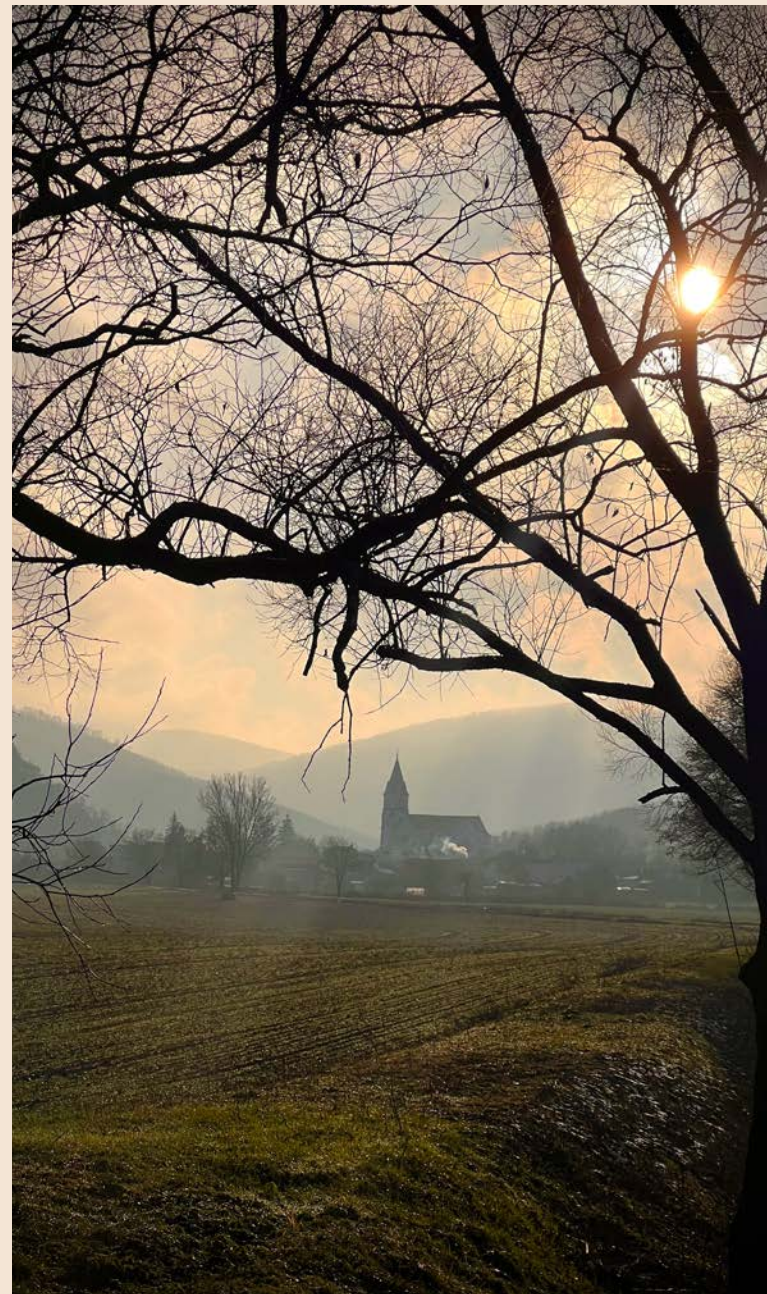
Ez volt az Élet... Már nem szent titok,
kiábrándultan láttam szívébe,
megcsalt... megrabolt... s nem kínálkozott
csodákat hozó tündér színébe'.
Kezdett égetni a nagyobb titok:
Az Isten... Lélek... öröklét titka,
a halál, mely a szellem börtönét
a szabadulás felé megnyitja.

S míg ezt kutattam, elém állt egyszer
a Krisztus-arcú, nagyszívű Isten,
kezem megfogta, szívem kitérta,
s beléhelyezte legdrágább kincsem.
Azóta tudom, meddő a hajsza,
átkozott földön átokvert ember
nem tud repülni, ég felé törni,
csak Isten-szárnyal: szent kegyelemmel.

S látom, aki e szárnyat felölti,
annak szűk lesz e hatalmas börtön,
s kevés a leggazdagabb ígéret,
amit kínálhat bárki e földön,
s hiszem, hogy mind, amit meg nem adhat
ez a szegényes, szűkmarkú élet,
megadja azt a szebbik... a másik...
s tudom már, hogy nem hiába élek!

FRENYÓNÉ VÁRALLY LENKE

ÉLŐ VÍZ – Az Evangélikus
Evangelizáció Lapja,
1947. március 16.

Fotó: SzJ

Névjegy

Közgazdász dokorként az üzleti világban indult a pályája, de érdeklődése hamarosan az oktatás felé fordult, és kiváló szaktudású, lelkes, empatikus tanára volt több generációnak. Mindemellett legfőbb intellektuális és spirituális elkötelezettsége a költészet területére koncentrált. A költészet eszközeivel mélyen hívő életének rezdüléseit kívánta közkinccsá tenni. Ifjúkori útkeresése után férjével együtt hűséges Istent keresőként járta a zarándokutat. Ennek örömei, drámái ihlették verseit, amelyeken mindenkor átsugárzik a kegyelem reménységébe vetett hit.

„A bizalom világossága töltötte el szívemet, és a kétség minden sötétsége eloszlott.”
(Augustinus)

Bizonytalanságból bizonyosságba

Luther Márton teológiájának alakulása

Evangélikusként olykor hajlamosak vagyunk úgy tekinteni nagy reformátorunkra, Lutherre, mint mindentől elütő, magányos csillagra az éjjeli égbolton. Azonban nem feledhetjük, hogy ő is része a teológiatörténet nagy rendszerének, s bizony vannak teológusok és irányzatok, akik és amelyek az ő látásmódját és teológiai fejlődését meghatározták. E rövid írás ebbe a folyamatba kíván betekintést nyújtani.

Bizonytalanság és rettegés

Jól dokumentált és ismert tény, hogy az ifjú Luther hitéletét milyen hatalmas és mély vívódások és rettegés határozta meg. Kisgyermekkorától kezdve úgy nevelték, hogy Isten a legszigorúbb bíró, akinek alig lehet megfelelni. Akinek ez nem sikerül, annak a végtelen kínokkal teli, örök kárhoz jut. Ennek a gondolkodásnak a szigorú szülőknél túl sokkal messzebbmenő eredete van, amely mélyen visszanyúlik a középkor és ókor teológiatörténetébe.

411-től kezdve a legnagyobb nyugati egyházatya, *Augustinus*, eltökélten küzdött *Pelagius* tanai ellen. Utóbbi azt tanította, hogy Ádám bűne csupán a bűn példáját hozza magával, nem pedig az eredendő bűnt. Ez ellen viszont a keresztyén ember fel tud lépni önnön döntése alapján. *Augustinus* szembeszállt ezzel a tévtanítással, és azt tanította, hogy létezik az eredendő bűn, emiatt az ember teljesen rászorul Isten kezdeményező kegyelmére, amely szükséges az üdvösséghez és a keresztyéni élethez. **Később kidolgozta ismert kegyelemtanát, amely komoly hatással volt sok teológusra az évszázadok során, köztük Lutherre is.**

Augustinus eredményesen küzdött a pelagianizmus ellen, azonban árnyaltabb változata, a szemipelagianizmus hosszú évszázadokon át fennmaradt. Ezt az 529-es orange-i zsinat elítélte ugyan, és kimondta Isten kezdeményező kegyelmének elsődlegességét és szükségszerűségét, de egyúttal megfogalmazta azt is, hogy a szentségeken keresztül Jézus Krisztus segít minket és bír együttműködésre önnön üdvösségünk munkálásában.

Később a szemipelagianizmust *William of Ockham* vezette vissza az egyházi közgondolkodásba, aki vallotta a

Polgár Rózsa: Ötszáz éves a reformáció (textilkép)

keresztyén ember önálló akaratából való törekvésének eredményességét. Ezt a vélekedést a következő században *Gabriel Biel* továbbfejlesztette, s Luther ebben a formában ismerte meg.

Biel hangsúlyozta, hogy az első lépés nem Istené, hanem az emberé, akinek el kell utasítania a bűnt és törekednie kell a tőle telhető legjobbra, Istent mindennél jobban kell szeretnie. Ennek következtében Isten kegyelmével jutalmazza meg, nem azért, mert tartozik ezzel, hanem mert szeretetéből fakadóan így döntött. Ezek a tanok nagyban meghatározták a közgondolkodást és a fiatal Luther tépelődéseinek is ezek adtak bőséges táptalajt. Továbbélezve ugyan, de ennek a gondolkodásnak látjuk nyomait a kor vélekedésében, amely meghatározta a családi életet és az iskolai nevelést.

Ezek vezettek például ahhoz az esethez, amikor az ifjú Luther 1507. május 2-án első miséjét tartotta. Úgy érezte, hogy méltatlan megszólítani Istent, ezért olyan mértékű félelem tört rá, hogy legszívesebben elfutott volna az oltár elöl, amelyet persze a prior nem engedett.

Bizonyosság és hála

Reformátorunk teológiai vélekedése folyamatosan változott, mire kifejlődött benne az ismert reformátori rendszer. Sokat tépelődött az ismert igeszakaszon (Róm 1,16–17), mígnem egy nap

rádöbent Isten igazságának mibenléte. Isten az evangéliumban nyilatkoztatja ki igazságát, vagyis üdvözítő és megigazító kegyelmét. Rájött, hogy nem mi érdemeljük ki Isten kegyelmét, hanem azt ő adja nekünk Jézus Krisztusban. Az őbenne való hit által megigazít bennünket Isten, ugyanis Szent Fia áldozatára tekint, és nem a mi bűneinkre, ezért Jézus Krisztus igazsága lesz a mi igazságunk és egyetlen me- nekvésünk.

Itt érezhetjük a szintiszta augustinusi vonalat, amely kiegészül a sajátos lutheri fogalomrendszerrel, stílussal, érveléssel és az összefüggések láttatásával. Ez tehát az a teológiai közeg, amely kijelöli a lutheri reformáció irányát.

GÖMBÖS TAMÁS

a Nemeskér-
Szakonyi Társult
Evangélikus
Egyházközség
lelkésze

Irodalom

Tony Lane: A keresztyén gondolkodás rövid története. *Harmat Kiadó – Kálvin Kiadó, Budapest, 2003*
Virág Jenő: Dr. Luther Márton önmagáról. *Ordass Lajos Baráti Kör, Budapest, 1988*

Három tanács bizonytalan időkre Pál apostoltól

Mai szemmel nézve elképesztő lehetett az a bizonytalanság, amelyben Pál apostol szolgálatát végezte. Nem csak a szenvedésekkel járó egészségi állapota (2Kor 12,7; „hogy el ne bizakodjam, tövis adatott testembe”), de az őskeresztény egyház számára egyre veszélyesebb társadalmi közegek is hatalmas nyomást helyeztek rá és munkatársaira. Lássuk, mit javasol Pál a bizonytalan helyzetekben való „túlélésre”!

Nézz közelre!

Az emberben még működnek a vadonban szerzett túlélési ösztönök – ragadozó állat támadása vagy erdőtüz esetén gondolkodás nélkül menekülni kellett. Szélsőséges helyzetekben ezek az ösztöneink még mindig hasznosnak bizonyulhatnak, azonban az életünket közvetlenül nem veszélyeztető fenyegetettségben akár ellenünk is fordulhatnak. Kutatások hosszú sora vizsgálja az érzelmeink és a racionális gondolkodás viszonyát, azzal a konklúzióval, hogy fenyegetettség érzése alatt az embernek romlik a logikus gondolkodási képessége, és sok esetben torzítva látja a valóságot. Ez pedig nemhogy segítene, de még ront is a helyzeten.

Nemcsak egyéni félelmek léteznek, hanem csoportosak is. Egyes esetekben

a vélt vagy valós fenyegetést az emberi csoportok „belső hangja” annyira felerősíti, hogy a közösség tagjai egymást hergelve akár a tömeges hisztéria állapotába is eljutnak. A történelemből számos példát találunk erre, de még a jelenkorban is hajlamosak vagyunk akár teljesen alaptalan szóbeszédnek hitelt adni, ha elég sokan mondják, és elég ijesztően hangzik.

Ilyenkor látásunk beszűkül, néha teljesen irracionálisan ítéljük meg a helyzetet. Sokat segíthet ezen az eredetileg Stephen R. Covey-től (*A kiemelkedően sikeres emberek 7 szokása* című könyv szerzőjétől) származó „befolyásolási körök” elmélete, amely kissé kibővítvé így néz ki. (Lásd a 23. oldalon.)

A módszer lényege, hogy a minket aggasztó eseményeket, embereket, hatásokat három csoportba osztjuk.

Az *irányítás* csoportba kerülnek azok, amelyekre közvetlen hatással vagyunk: ilyen például a napirendünk, a szokásaink, a beszédünk; az, hogy hogyan bánunk másokkal – mindaz, amin közvetlenül változtatni tudunk. A *befolyásolás* csoportba kerül mindaz, ami közvetlenül nem tőlünk függ, de hatással lehetünk rá: például barátaink vagy munkatársaink viselkedése, a munkahelyi kultúra. Végül az *aggodalom* körébe kerülnek azok a dolgok, amelyek megtörténnek velünk vagy nélkülünk is, például az időjárás, a háborúk vagy akár a rólunk szóló gonosz pletykák. Covey azt javasolja, hogy a minket leblokkoló félelmek ellenében fókuszáljunk azokra a dolgokra, amelyeken változtatni tudunk, és engedjük el azokat, amelyek tőlünk függetlenek.

A módszer egyébként nem új a kereszténység számára: Assisi Szent Ferenc híres imája ugyanezt fogalmazza meg: „Uram, adj türelmet, hogy elfogadjam, amin nem tudok változtatni; adj bátorságot, hogy megváltoztassam, amit lehet; és adj bölcsességet, hogy a kettő között különbséget tudjak tenni.”

Innen már könnyebben érthető, hogy miért javasolja azt Pál apostol Timóteusnak, hogy győzze le az emberektől való félelmét missziói szolgálata során: „Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét” (2Tim 1,7; ahol a „józanság” eredetije önmérséklet, önkontrollt jelent).

Isten lelke nyugalmat és józanságot teremt még veszély esetén is. Az első feladatunk tehát visszanyerni a higgadtságunkat, és arra fókuszálni, amire hatással lehetünk.

Nézz körül!

Az emberi közösség nemcsak felerősítheti, hanem jelentősen tompíthatja is a veszélyérzetet. Az egymásnak nyújtott lelki és fizikai segítség egy jól működő társadalomban olyan erős is lehet, hogy még a természetes menekülési ösztön is elnyomhatja (Mawson, 2005).

Az, hogy a gazdasági válságokat vagy természeti katasztrófákat követően általában javul a társadalmi összetartozás és az emberek szolidárisabbak lesznek egymással, régóta ismert jelenség. Ez az ad hoc erősödő összetartozás azonban csak rövid ideig tart, és elmúltával az egymás iránti szolidaritás szintje ismét lecsökken.

Egy, a Covid-járványhoz kapcsolódó kutatás azonban azt is kimutatta, hogy az eleve jobban összetartó közösségek sokkal hatékonyabban néztek szembe a kívülről érkező veszéllyel. Ebben a kutatásban azt vizsgálták, hogy Anglia egyes közzetei hogyan reagáltak az általános Covid-zárlat kihívásaira. A vizsgálat eredménye azt igazolta, hogy az a hat körzet, amely a járványt megelőző években aktívan investált a helyi közösség megerősítésébe, sokkal könnyebben nézett szembe a járvány kihívásaival, mint más körzetek. Az egyének szintjén ez többek között jóval aktívabb kölcsönös segítségnyújtást, szorosabb személyes kapcsolatokat és erősebb bizalmat jelentett a közösség tagjai, illetve a hatóságok felé is (Lalot, Abrams et al, 2021).

Nagyon nem mindegy tehát, hogy a gazdasági, társadalmi vagy politikai bizonytalanság milyen közösségben ér minket. Egy széthullott, széttöredett társadalomban a bajbajutottak és segíteni akarók jóval nehezebben és lassabban találhatnak egymásra. Akármilyen nagy is a baj, az emberi bizalom felépüléséhez időre van szükség – nem csak a segítségnyújtáshoz, de még a segítségkéréshez is.

Egy másik, a Covid-járvány alatt végzett harmincnégy európai és amerikai kutatást összegző publikáció riasztó képet festett a „pandémia-magány” jelenségről. A kutatók azt találták, hogy függetlenül a különböző országok gaz-

dasági helyzetétől, a világjárvány riasztó elmagányosodáshoz vezetett, amely romló halandósági és egészségügyi mutatókban is megnyilvánult (Ernst et al, 2022).

Hogyan élték túl az első keresztények azt a hihetetlen bizonytalanságot, amely akár az életük elvesztésével is fenyegetett? Erős, összetartó, szolidáris közösségben! Ahogyan Pál írja: „Ne legyen meghasonlás a testben, hanem kölcsönösen gondoskodjanak egymásról a tagok. És így ha szenved az egyik tag, vele együtt szenved valamennyi, ha dicsőségben részesül az egyik tag, vele együtt örül valamennyi. Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai”; „Egymás terhet hordozzátok: és így töltsétek be a Krisztus törvényét” (1Kor 12,25–27; Gal 6,2).

Tanulva az őskeresztényektől, de okulva a pandémia alatti kutatásokból is – nézzünk körül, keressünk és építsünk közösséget, amely nemcsak pillanatnyi segítséget nyújt, hanem valódi, élő közösségként tagjai kölcsönösen gondoskodnak is egymásról.

Nézz fel!

A hasonló című film alaptörténetével ellentétben nem elég akkor felnézni az égre, amikor már közeleg az üs-

tökös. Ahogyan az elmagányosodott emberek nehezen találhatnak magukra (és közösségre), amikor „beüt a krach”, az Istentől elidegenedett emberek és közösségek is nehezebben viselik a nehézségeket; míg a vallásosokban kevésbé alakulnak ki szorongásos és egyéb lelki problémák nyomorúságos időkben. Nem egészen váratlan módon ezt az állítást több, a Covid-járvány alatt elvégzett kutatás is igazolja, például egy tajvani kórházi dolgozók körében (Chang et al, 2021) és egy másik, ugyancsak Tajvanon végzett kutatás egyetemi diákok között (Edara, Castillo és Ching, 2021).

Az első keresztények se alkottak volna egyházat, és az egész kereszténység nyomtalanul eltűnt volna a történelem süllyesztőjében, ha elveszítették volna az élő kapcsolatot a világ Urával. **Pál apostol újra és újra emlékeztet az imádság és hálaadás fontosságára.** „Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt; és Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat Krisztus Jézusban.” (Fil 4,6–7)

Kicsit szokatlan talán ez utóbbi, nagyon gyakran hallott ígét a liturgikus kontextusból kiszakítva olvasni, pedig ez az ígét eredetileg nem egy nyugodt vasárnap délelőtt, családi ebédre készülve hangzott el, hanem bizonytalanságban, üldöztetések közepette. Pál a börtön nyomorúságában írta le ezeket a sorokat. A „semmiért se aggódjatok” sem azt jelzi, hogy minden a legnagyobb rendben van, hanem éppen ellenkezőleg, hogy nincs más esély, nincs más reményesség, mint a világ Ura és Megváltója.

Adja meg Isten, hogy mindannyian rátaláljunk az ő békességére, amely segít átvészelné a legnehezebb helyzeteket is.

MAROSSY
ATTILA

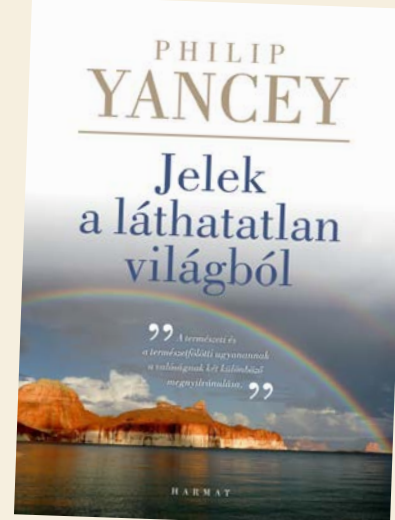
teológus

Könyvajánló

Adrian Plass:
Miért követem Jézust?
Harmat Kiadó, 2017

A szerző válaszait az emberi sorsokkal való azonosulás és az élet apró mozzanataira való odafigyelés szülte. Hol derűsen, hol borongva, hol iróniával, hol anekdotázva, hol mélységes komolysággal vall egy élő és mindent meghatározó kapcsolatáról.

Philip Yancey: Jelek a láthatatlan világból
Harmat Kiadó, 2018

Vajon csupán a látható világ létezik, vagy valami más is megbújik mögötte? Philip Yancey szerint a természeti és a természetfölötti ugyanannak a valóságnak két különböző megnyilvánulása.

Az olvasmányos stílusban megírt könyvben a szerző a hit határvidékén tett kalandos utazásra invitálja olvasóit. A szemmel látható világban mutat rá azokra a jelekre, amelyek életterünkben és környezetünkben egy másik világ létére utalnak.

Imádkozzunk!

„Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt...” (Fil 4,6)

Mit jelent imádni Istent? Megvallani, hogy kinek ismertük meg őt. Isten imádása az ő egyedülálló nagyságának a felismerése és elismerése. Erre nem neki van szüksége, hanem az imádkozó embernek, hogy így tudatosítsa magában, kihez imádkozik. Ha ezt komolyan veszi, sokkal könnyebb lesz rábiznia sorsát, gondjait, egész jövőjét Istenre. (Cseri Kálmán)

Könyörögjünk:

- mennyei látásért, hogy ne csak a problémákat, bajokat nézzük, hanem azzal a bizonyossággal éljünk, hogy sorsunk Isten kezében van;
- erős hitért, hittvalló lelkületért, hogy minden körülmények között hűségesek tudjunk maradni Urunkhoz;
- mindazokért, akik még Isten nélkül élnek, hogy számukra is „felragyogjon a Krisztus”!

Adjunk hálát:

- mert van biztos pont, van menedék a bizonytalan jövő ellenére;
- Jézusért, aki megnyitotta számunkra a lehetőséget, hogy az Atyával már itt és most lehet kapcsolatunk;
- hogy életünket mennyei távlatokban szemlélhetjük, és biztosak lehetünk abban, hogy Jézus Krisztus helyet készített nekünk az Atyánál, aki addig sem hagy magunkra, ameddig ebben a világban élünk!

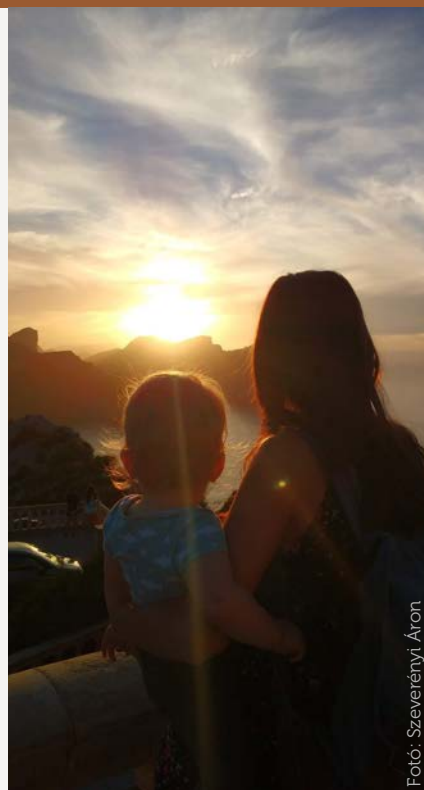

Foto: Szevevényi Áron

Rejtvény

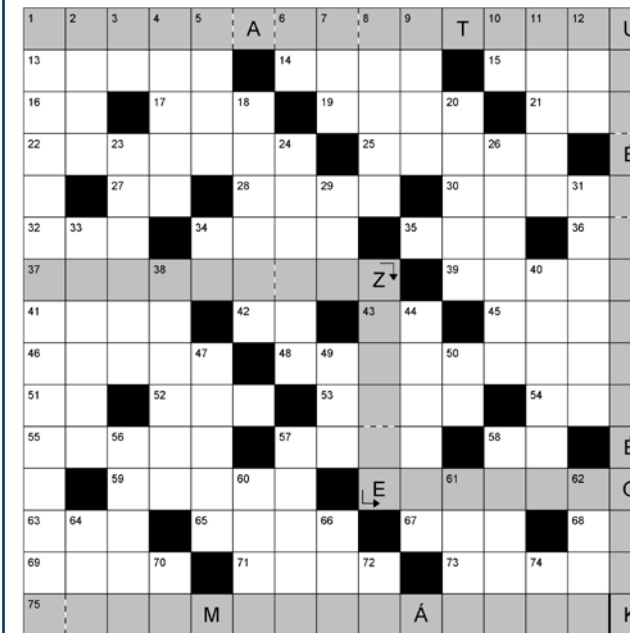
Párosítsuk össze az alábbi bibliai igéket az igehelyekkel!

- „Áldott az a férfi, aki az Úrban bíz, akinek az Úr a bizodalma.”
- „Nem áll szilárdan a bűnösen élő ember, de az igazak gyökere mozdíthatatlan.”
- „Gyökerezzetek meg és épüljete fel öböne, erősödjete meg a hit által...”
- „De te, Uram, pajzsom vagy nekem, dicsőségem, aki fölemeled fejem.”
- „Ha segítségül hívtok, és állhatatosan imádkoztok hozzám, akkor meghallgatlak benneteket.”
- „Ne aggódjatok tehát a holnapért, mert a holnap majd aggódik magáért...”
- „Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád!”
- „Bár nem hagyta magát bizonyosság nélkül, mert jötevők volt, a mennyből esőt adott nektek és termést hozó időket, bőven adott nektek eledelet és szívbéli örömet.”
- „Feddhetetlenek és romlatlanok legyetek, Isten hibátlan gyermekei az elfordult és elfajult nemzedékben, akik között ragyogtok, mint csillagok a világban...”
- „De hűséges az Úr, aki megerősít titeket, és megőrzi a gonosztól.”

- Jer 17,7
2Thessz 3,3
Péld 12,3
Fil 2,15
Kol 2,7
ApCsel 14,17
Zsolt 3,4
Mt 6,34
Jer 29,12
Zsolt 55,23

Szevevényi Jánosné

Keresztrejtvény

Vízszintes

1. A megfejtendő igevers első része. 13. Cumi. 14. Abba az irányba. 15. Óserdei kúszónövény. 16. Silbak. 17. Rajparancsnok, röviden. 19. Korpusz. 21. Szigetek, röviden. 22. Gyomot irt. 25. Keresztülmar a sav. 27. Indíték. 28. Ijed, retten. 30. Iskolai ügyeletes. 32. Az ománi riál valutakódja. 34. Szovjet–oros filmrendező (Mihail). 35. Lóbetegség. 36. A dūr skála második hangja. 37. Az igevers második része. 39. Helikopter forgószárnya. 41. Francia sajtőfélé. 42. Ófalu határai! 43. Személyed. 45. Óvó. 46. A szekér alján levő, az oldalakat összetartó szerkezet. 48. Cselédkedés. 51. Ugatni kezd! 52. Happy ...; jó befejezés. 53. Szívre hatóan könyörgő. 54. Instrument Landing System, röviden. 55. A völgyet tudja nézni. 57. Cukorkafajta. 58. Ráeső rész! 59. Nem is föléje! 63. Április, röviden. 65. Volkswagen-modell. 67. Borsodi város. 68. Kiss rémült! 69. Báj, vonzerő. 71. Gyermekgondozónő. 73. Válogatott román labdarúgó, edző (Ștefan). 75. Az igevers harmadik, befejező része.

Függőleges

1. Csépe Imre írásait tartalmazó kötet. 2. Tom Cruise és Katie Holmes lánya. 3. Némán átad! 4. Télire befőz. 5. Kis porcelán dísz tárgy. 6. Ezen a napon. 7. Tömegesen pusztít. 8. Hegyi nimfa. 9. Német dzsesszbőgős (James). 10. Rangjelző előtag. 11. Búzaörlemény. 12. Tortabevonat. 18. Varjút utanzó. 20. Alatta nő a pálma! 23. József Attila-díjas magyar író, rendező (Mihály). 24. A pokol tornáca a katolikus teológiában. 26. Egyik helyre sem. 29. Amely dolog. 31. Talajfelszínt lepusztít. 33. Francia vadászpülögép-márka. 34. Így ér véget a sztori! 38. Szöveget kitoról, latin eredetű szóval. 40. Januárt idéző. 44. Titkos helyre tevő. 47. Elődeink fémedénye. 49. ... mays; a kukorica rendszertani neve. 50. A végén függő! 56. Bemáth Szilárd 2022-es filmdrámája. 57. Körömmel váj. 58. Túltra hajít. 60. Eredeti dzsúdó! 61. ...-vérg; teljesen. 62. Saint-...; település Franciaország Eure-et-Loir megyéjében. 64. ... Péter; mesehős kisfiú. 66. Mókuslakás! 70. Magyarország, röviden. 72. Masni része! 74. A Volga partjai!

Súgó: DELEÁL, ÉMAN, IOVAN, KASU, LAST, LIMBUS, OREÁD, ROMM, SURI.

Meleg Dávid

A helyes rejtvénymegfejtéseket a szerkesztőség címére várjuk: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Testi és lelki egészségünk

Már a régi korok emberét is élénken foglalkoztatta napjaink egyik legnépszerűbb témája, az egészség megőrzése és az egészséges életmód kérdése. Az ószövetségi parancsolatok jelentős része – higiénés szabályok, étkezési előírások, a fertőző betegek elkülönítése – nem más, mint egészségvédelmi szabály.

A görög orvoslás is alapvetően teurgikus jellegű (isten beavatkozás szükséges a gyógyuláshoz), szorosan kötődik Aszklepioszhoz, a gyógyítás istenéhez, de megjelenik az empirikus, megfigyelésen alapuló gyógyítás is. Az ókori ember számára a „dietetika”, a helyes életvezetés tudománya, mai kifejezéssel élve a megelőzés, fontosabb volt, mint a gyógyítás. Az egészséghez való viszonyulásukat jól jellemzi az „ép testben ép lélek” római mondás.

A Hippokratész nevéhez köthető, Galénosz által lejegyzett diétetika Avicenna közvetítésével a középkori egészségéről alkotott szemléletet is befolyásolta. A középkorban kezdetben a kolostorokhoz kötődött a gyógyítás az első orvosi egyetemek létrejöttéig. Nursiai Benedek Regulája (melynek ismert gondolata az Ora et labora, azaz: Imádkozz és dolgozz!), mely a galénoszi örökséget ötvözte a népi természetgyógyászat, meghatározóvá vált Európában. Ezt a hagyományt viszi tovább és tökéletesíti Hildegard von Bingen benedécs apátnő, misztikus, természettudós. Lényege a mértékletesség, a „discretio”

az élet minden területén: evés-ivás, mozgás és nyugalom, alvás és ébrenlét. **A gyógyítás középpontjában Jézus, a gyógyító áll.** Az egészség a középkori ember számára a spirituális dimenzióhoz tartozott, mely a testi jóllétnél lényegesebb. A protestantizmus az ötödik (Ne ölj!) parancsolat szélesebb körű értelmezésével a testi egészség védelmét erkölcsi kötelességgé emeli.

Az újkor és napjaink embere számára a járványok visszaszorításával elsősorban a nem fertőző, civilizációs betegségek jelentik a legnagyobb kihívást (szív- és érrendszeri, anyagcsere- és daganatos betegségek). Ehhez hozzájárulnak az

Egészséges az, akiben olyan erő van, mint a fában: a növekedés és kibontakozás ereje.

urbanizációhoz társuló káros hatások és a magasabb átlagéletkor is. Korunk nagy ellentmondása, hogy a fejlett, bizonyítékokon alapuló orvoslás, csúcstechnológia és fejlett gyógyszeripar ellenére sem lettünk sokkal egészségesebbek.

Úgy tűnik, a nyugati orvoslás elkezdett a határaihoz. Ez egyrészt magyarázható az egészségügyi ellátórendszerek korlátaival (finanszírozás és hozzáférhetőség), másrészt az uralkodó fogyasztói szemlélettel. Az egészség árucikké, szolgáltatássá vált, a személyes felelősség háttérbe szorult. Ennek ellensúlyozásaképpen jelentek meg a pszichoszomatikus szemléletű alternatív gyógymódok, melyek az ókori hagyományhoz nyúlnak vissza. Ezek szerint nem a betegséget kell gyógyítani, hanem az egészséges életvezetést népszerűsíteni. A pszichoanalitikus megközelítés is ide sorolható, mely szerint a betegség tudatalatti vágyaink, szükségleteink, agresszióink elfojtásának következménye.

A WHO 1948-as definíciója szerint az egészség a teljes testi, lelki és szociális jóllét állapota, nem csupán a betegség hiánya. Az egészségi állapotot genetikai és környezeti hatások együttesen határozzák meg. Külső tulajdonságainkat, viselkedésünket és betegséghajlaimainkat a génjeink és transzgenerációs hatások, tehát a felmenőinket ért környezeti hatások is befolyásolják. **Napjainkra a korábbi WHO-definíció to-**

vábbi összetevőkkel egészült ki, mint a spirituális, intellektuális, környezeti és szakmai dimenzió.

A testi egészség egyrészt a betegség hiánya, másrészt az egészségtudatos magatartás, melynek része a rendszeres testmozgás, a megfelelő táplálkozás, a minőségi alvás, a káros szokások (dohányzás, alkohol, drog) elkerülése, valamint az egészségügyi szolgáltatások megfelelő módon való igénybevétele (időben való orvoshoz fordulás, együttműködés, szűrővizsgálatokon való részvétel).

A lelki, érzelmi egészség része az érzéseink (szükségleteink, vágyaink, agresszióink) felismerése, elfogadása és megfelelő kifejezése. Ide tartozik a reális énkép kialakítása, az önismeret, önbizalom, önbecsülés. Fontos a megfelelő stresszkezelés, az érzelmi kihívásokkal való megküzdés, az autonómiára, intimitásra, felelősségvállalásra való készség.

A spirituális egészség annak a bizonyossága, hogy életünknek célja és értelme van. Képesek vagyunk a béke és harmónia kialakítására a külső körülmények ellenére is. Ide tartozik az élethez, betegséghez, halálhoz való viszonyunk, Istenbe vetett bizalmunk, szeretetének és kegyelmének elfogadása.

A szellemi, intellektuális egészség a tiszta és következetes gondolkodásra való készség, a problémamegoldó képesség, kreativitás, kíváncsiság. Egész életünk folyamatos tanulás. Ide tartozik az olvasás, a zenélés-éneklés, a művészeti ágak művelése.

Egészségünk feltétele a megfelelő otthoni és munkahelyi környezet is (lakáskörnyezet, foglalkozási betegségek), a természeti környezet tisztelése, személyes felelősségvállalás a víz, a levegő és a föld minőségéért (fogyasztási szokásaink, személtelés). Veszélyt jelent a vizuális és akusztikus szennyeződés, a képernyők inváziója. Tágabb értelemben ide sorolható a nemzeti, kulturális örökségünkhöz való ragaszkodás is.

Szociális egészségünkre jellemző a társas kapcsolataink minősége, viszonyulásunk másokhoz. Ezeket nem helyettesítik a közösségi média által kínált virtuális kapcsolatok. Fontos kérdés, hogy hasznosnak tartjuk-e magunkat, továbbadunk-e valamit, mi marad utánunk? A különböző életszakaszokban eltérő feladatokkal, megoldandó konfliktusokkal szembesülünk.

Mivel életünk nagy részét munkával töltjük, fontos dimenzió a szakmai egészség is. Mennyire érezzük, hogy munkánknak értelme van? Tevékeny-

ségünk megfelel-e adottságainknak, végzettségünknek, ki tudunk-e bontakozni? Anyagilag elégedettek vagyunk-e, megtaláljuk-e az egyensúlyt a munka és a pihenés, család között? Ez a nők számára különösen is nagy kihívást jelent.

Hippokratész szerint a mozgás sok gyógyszert helyettesít, de egy gyógyszer sem helyettesíti a mozgást. A fizikai aktivitás jótékony hatásai az össz-mortalitás (összhalálozási arányszám – a szerk.) 30%-os csökkentése, a vázizom- és kardiorespiratorikus (szív- és légzőrendszeri – a szerk.) fitness, a csontok egészsége, az ideális testsúly fenntartása, a testi (magas vérnyomás, cukorbetegség, koszorúér-, daganatos) és lelki (depresszió) betegségek kockázatának csökkentése, de javítja az alvás minőségét és a kognitív funkciókat is. A WHO ajánlása szerint naponta minimum harminc percet kellene enyhe mozgással (séta), hetente százötven percet pedig intenzívebb mozgással, sportolással töltenünk. Sajnos ez Magyarországon csak minden nyolcadik ember esetében valósul meg.

Az egészségtelen táplálkozás a másik vezető globális rizikófaktor a fizikai aktivitás hiánya mellett. A civilizált világban a fő problémát a túlzott energiabevitel, a túltápláltság jelenti, mely nincs arányban az energiafelhasználással. A másik véglet az alultápláltság, mely a nélkülözéshez és a döntően fiatalokat érintő táplálkozási zavarokhoz (anorexia nervosa, bulimia) társulhat. Legfőbb táplálkozási hibáink a túlzott só- finomított cukor és zsirbevitel (a készételek jellemzően bővelkednek ezekben), valamint a túl kevés zöldség, gyümölcs, teljes gabonaféle fogyasztása. A WHO ajánlása szerint a kiegyensúlyozott diéta jellemző a napi öt étkezésre elosztott legalább 400 g gyümölcs, zöldség, teljes gabona. A napi cukorbevitel az összes kalóriabevitel 10%-a alatt (napi 50 g), a zsirbevitel 30% alatt, a sóbevitel 5 g alatt van. A fenti ajánlásokkal nincsenek összhangban a jelenleg divatos diéták, mint a paleo vagy a vegán étrend.

A dohányzás, mely évente hétmillió ember halálát követeli, a leginkább megelőzhető egészségkockázati tényező. Magyarországon sajnos több dohányzással kapcsolatos mutatóban (mint például a tüdőrák miatti halálozás) is világszerte. **Jó hír azonban, hogy 2006 óta nálunk is csökkenő tendenciát mutat a dohányosok aránya:** míg 2006-ban 36% volt, 2013-ban már csak 21%. A csökkenés hátterében a folyamatos adóemelés és a dohányzást visszaszorító jogszabályozás terén történt jelentős előrelépések állnak. Tilos a dohánytermékek reklámja, a zárt légtérű közterületek, közintézmények területén tilos a dohányzás, csak ellenőrzött körülmények között, a nemzeti dohányboltokban forgalmazhatóak dohánytermékek. Veszélyes tendenciának tartom az e-cigi és a hevített dohánytermékek (IQOS) térhódítását. Ezek egyrészt megkerülik a tiltó jogszabályokat, másrészt agresszív és manipulatív marketinggel elsősorban a fiatalokat célozzák meg. A leszoktató módszerek alternatívájaként hirdetett termékek valójában csak a függőség fenntartásához vezetnek.

Végezetül Boldizsár Ildikó szép gondolatait osztanám meg a kedves Olvasóval: „Egészséges az, akiben olyan erő van, mint a fában: a növekedés és kibontakozás ereje. A fa gyökerével erősen megkapaszkodik a földben, törzsét egyenesen tartja, az ágaival pedig fölfele néz, miközben lombkoronájában otthont ad az ég madarainak. A fák arra is megtanítanak, hogy ne akarj mindig rohanni, hanem olykor tudj megállni is.”

DR. EMÓDI KINGA

tüdőgyógyász,
a budahegyvidéki
evangélikus
gyülekezet tagja

Légy példa a hívőknek!

Havasi Kálmán nyugalmazott evangélikus lelkész lányai, **Havasi Katalin** és **Havasi Olga** kérdezték kilencvenedik születésnapján.

Édesapám tizenhét évesen a grundfoci csapatkapitánya volt, ő fedezte fel az akkor öt éves *Zsengellér Gyulát*, aki később világklasszis labdarúgó lett, ötszörös magyar gólkirály.

Édesanyám 1956-ban tortákat sütött, amelyeket én árultam az akkori Nemzeti Színháznál, nagy sikerrel. A hozzávalókat is én szereztem be, biciklivel mentem át Budára vajért, amelyet a dán segélycsomagból kaptam. Közben időnként gépágyúval lőtték a várost.

Miért szerették a teológusok a német-óráidat?

Szerintem megéreztek, hogy lelkiismeretesen készültem minden órára, készen táltam a megtanulnivalókat, így nem kellett sokat dolgozniuk az anyaggal. Evangéliumi hangulat volt az órákon, németül énekeltünk, imádkoztunk, és szívesen jöttek a hallgatók.

Azt hallottuk, hogy valaki leleményesnek nevezett, amikor arra emlékezett vissza, hogy hogyan szemléltetted dolgokat. Például amikor zenét oktattál, „néma”, rajzolt billentyűzetet használtál.

Ez Zalaistvádon történt, ahol nyugdíjas lelkészként szolgáltam. Négy gyereket kezdtem el tanítani egy négyoktávós papírharmóniumon, amelyet hét milliméter vastag hullámpapírból készítettem. Hordozható papírmanuál volt, azon gyakoroltak a gyerekek.

Amikor gyermekbibliakört tartottál, voltak saját gyártmányú pecsétjeid, amelyeket otthon két vasaló között olvasztottál formára.

A legkurrensebb pecséttem a Luther-róza volt, meg a bagoly. Az volt az elismerés, hogy „okos voltál, mint a bagoly”. Ennek pedig a szomorúfűz volt az ellentétpárja.

A szomorúfűzről van egy aranyos élményem. Zalaistvádon egy tizenkét éves kislány a többiekkel együtt gyűjtötte a baglyokat. Egyszer nem tanulta meg a leckét. Mondtam neki, hogy: „Add ide a munkafüzetet, mert ebbe most egy szomorúfűz fogok bepecsételni, mert nem készültél”. Sosem fogom elfelejteni a hangszúlyát, ahogy mondta: „Azt már nem!” Eldugta a füzetét és nem került bele a szomorúfűz.

Zeneileg nagyon tehetséges voltál, mehetnél volna oboaművésznek vagy karvezetőnek. Egyszer a budapesti Erkel Színházban az operaelőadás előtt váratlanul lebetegedett az egyik oboaművész, és téged kértek fel a helyettesítésére. Énekkart is vezettél. Abszolút zenei hallásod volt, egy zongoradarabot kapásból le tudtál játszani bármely más hangnemben. Miért a lelkészi pályát választottad, és nem a zeneit?

Amikor erről döntenem kellett, akkor befolyásolt, hogy volt egy társam, aki négy évvel fiatalabb volt nálam, de három osztállyal fölöttem járt a konzervatóriumban. Úgy éreztem, hogy ha ilyen tehetségek járnak oda, akkor én nem férek be.

Az evangélikus lelkészi diploma megszerzése után két évvel elmentél a Budapesti Műszaki Egyetemre. Mit tanultál ott?

Elhatároztam, hogy szerzek egy diplomát a villamosmérnöki karon, és meg is csináltam, de nem könnyen. Úgyhogy ez nem volt jó húzás, ahhoz nem voltam elég tehetséges, de azért nagyon sokat tanultam belőle.

Szerintünk pedig jó húzás volt, hiszen ott ismerkedtél meg édesanyánkkal, amikor mindketten első évesek voltak. Rövidesen, 1960 nyarán össze is házasodtatok. Anya akkor még nem töltötte be a tizenkilencedik évét.

Aztán a villamosmérnöki diploma megszerzése után nem sokkal elmentél a Budapesti Közgazdaság-

tudományi Egyetemre tanulni, és azt is elvégezted. A közgazdaságtanhoz volt érzéked? Hogyan hasznosítottad később az ott szerzett tudásodat a pestszentlőrinci gyülekezetben, ahol 1985. január 1-től 1998. augusztus 14-ig szolgáltál lelkészként?

Ahhoz már volt érzésem. A gyülekezetben mindent magunk csináltunk édesanyáttal, a gyülekezeti tagokkal és a presbiterekkel. Nem volt rá szükség, hogy könyvelőt alkalmazzunk.

Pestlőrincről mentél hivatalosan nyugdíjba, de utána is szolgáltál lelkészként különböző vidéki evangélikus gyülekezetekben. Kötcsén, az utolsó szolgálati helyeden milyen híres emberekkel találkoztál?

Többek között *Kondor Katalinnal*, a rádió volt elnökeivel. Neki nagyon különleges észjárása van, kibányássza a riportalanyából az értékeket, és érdekességként találja.

Orbán Viktorral is találkoztam. Meg akartam mutatni neki a gyönyörű kilátást a parókia kertjéből, de nem állt rá.

Miért tanultál meg sakkozni?

Kötcsén *Oppenheim József* (jelentős helyi borász – a szerk.) hívta föl rá a figyelmemet, hogy a sakkal a fiúgyerekeket meg lehet hódítani. Ott kezdtem el játszani, és tudatosan is készültem az igazi nyugdíjas pihenőeimre a sakk tanulásával, hogy szellemileg frissen tartsam magamat.

Egy időben a budapesti Lócsei úti gyülekezetben kisgyerekeket tanítottál sakkozni. Felvetted és javasoltad hivatalos helyeken is, hogy a magyar általános iskolákban jó lenne beve-

zetni a sakkot kötelező tantárgyként. Szerinted milyen képességeket fejleszt ki a gyermekekben a sakk?

Az összpontosító képességet, a kitartást, megtanít elszenvedni a vereséget és elszenvedni a győzelmet; mind a kettő nehéz. A vereség azért, mert vereség, a győzelem veszélye pedig, hogy könnyen elszáll az ember. A sakk nagy nevelőmester. Megtanít koncentrálni és előre gondolkodni.

Milyen terveid vannak a Sarepta Budapesti Evangélikus Szeretetotthonban, ahova 2022 októberében költöztél be?

Megpróbálok fényképezni, mert az jó szolgálat lenne, hogyha itt a dolgozókat lefényképezném. Az ápolókat meg a gondozókat, és esetleg még az el látottakat is. Mert itt nem csinál senki tablót ezekről a névtelen hősökről, akik helytállnak vitézül. Férfierejű asszonyok, akik itt dolgoznak, fizikailag is és lelkileg is.

Ha külföldön élhetnél három évet, melyik országot választanád?

Németországba szívesen visszamennék, mert az ottani lehetőségeket nem merítettem ki. De nagyon jól megvagyok Budapesten is.

Ha felsorolhatnál hét helyet, ahová Magyarországon még el szeretnél jutni, melyek lennének azok?

A Szépművészeti Múzeum Román Csarnoka, a Művészetek Palotája, az Andrassy úti Operaház, a Zeneakadémia, a Várkert Bazár, a Szent István-terem, valamint el szeretnék menni egy futballmeccsre a Pancho Arenába, amelyet *Makovecz Imre* tervezett.

Általános iskolás korunkban mindketten kártyanaptárt gyűjtöttünk. Bementél a Rottenbiller utcai játék-kártyagyárba, összebarátkoztál a portással, és egy rakás kártyanaptárral tértél haza. Később elmentél a Szovjet Kultúra és Tudomány Házába, és szereztél nekünk két csodálatos műanyag kártyanaptárt, amelyeken jégkirálynős grafika volt. Miért segítettél nekünk ilyen remek ötletekkel?

Mert átéreztem, hogy ez nektek nagyon fontos. Úgy gondoltam, hogy a forráshoz, a gyárba kell mennem.

Emlékszel, hogy milyen szöveggel állítottál be a Szovjet Kultúra és Tudomány Házába?

Először azzal, hogy a gyerekeim gyűjtik a kártyanaptárt, van-e nekik, aztán amikor Olgiét az iskolában ellopták, és vissza kellett mennem, akkor azzal: „Önök előtt egy koldus áll”. Erre adtak még négy jégkirálynős kártyanaptárt.

Befejezésül elárulnád, hogy mi a kedvenc bibliai igéd?

„Légy példája a hívőknek!” (1Tim 4,12)

Köszönjük szépen az interjút, Papa! Jó egészséget, hitet, reményt, szeretetet kívánunk!

Lábam előtt mécses a te igéd

A 2023-as év igéje: „Te vagy a látás Istene” (1Móz 16,13)
Hágárt, méhében Izmaellel, a választottak, a hívők, az ígért birtokosai, Ábrahám és Sára kizavarták a pusztába. Később, miután a fiacskája nagyobb lett, újra elkergették őket a háztól.

De az Úr angyala mindkét esetben rájuk talált. Az egyiptomi szolgálat, Hágár szájából származik az újesztendő igéje: „Te vagy a látás Istene.” Hitünk forrását, lényegét, erejét fogalmazta meg ez a pogány nő.

Isten meglátta a bűnbe esett emberiséget, a választott népet, a fogságban sínylődőket, a pásztor nélküli megfáradtakat, Zákeust, a vakot, a harmincnégy éve magatehetetlen beteget, a már szagló halottat, Lázárt; agónia közben anyját, a megzavarodott tanítványokat...

Ő lát ma is. Látja azokat is, akik őt ma még nem látják. De „boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent” (Mt 5,8).

„Az Úr angyala másodszor is visszatért, megérintette [Illést], és ezt mondta: Kelj föl, egyél, mert erőd felett való út áll előtted!” (1Kir 19,7)

„Ezért tehát a lankadt kezeket és a megroskadt térdeket erősítetek meg, és egyenes ösvényen járjatok...” (Zsid 12,12–13)

Illés Isten embere volt, mégis halálosan elfáradt. A hívő ember is ember, tehát törekeny, véges, esendő. Ezzel számolni kell saját magunkkal és másokkal kapcsolatban is. A Szentírás leplezetlenül szól mindezekről.

Egyszer én fáradok el, máskor a mellettem élő. Isten egymásra bízott minket. Legyünk angyalok, küldöttek, akik kérik, kapják a mennyei erőt, reménységet, és tovább is adják!

„Kezre bízom lelkemet, ...Uram!” (Zsolt 31,6)

„...aki mást felüdít, maga is felüdül.” (Példabeszédek 11,25)

„Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat! De a hetedik nap a te Istenednek, az Úrnak nyugalomnapja. Semmiféle munkát ne végezz azon...” (2Móz 20,9–10)

„A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért.” (Mk 2,27)

Jó rátalálni az életritmusra. Mindennek ideje van, ahogy a Prédikátor könyvében olvassuk.

A hetedik nap ajándék, lehetőség. Le kell lassulni, csendesedni, a lényegre, az örök értékekre figyelni. Megállni, megnyugodni, rátalálni a békességre. Meg kell adni a testnek, léleknek, szellemnek a rehabilitációt, a felrüssülést.

„Aki ugyanis bement Isten nyugalomába, maga is megnyugodott a munkáitól, mint Isten is a magáétól. Igyekezzünk tehát bemenni abba a nyugalomba, hogy senki el ne essék az ehhez hasonló engedelmesség következtében.” (Zsid 4,10–11)

(A keresztyének Jézus feltámadásának napját, a vasárnapot ünneplik. Nem a nap neve a fontos, hanem a lelki-szellemi tartalom.)

„Most azért távolítsátok el az idegen isteneket, amelyek közöttetek vannak, és fordítsátok oda szíveteket az Úrhoz...!” (Józs 24,23)

„Istent soha senki sem látta: az egyszülött Isten, aki az Atya kebelén van, az jelentette ki őt.” (Jn 1,18)

A hitbuzgó Saul arra tette fel az életét, hogy kiirts a keresztyénséget. Amikor Krisztussal találkozott, minden megváltozott: „Sőt most is kárnak ítélek mindent Krisztus Jézus, az én Uram ismeretének páratlan nagyságáért.” (Fil 3,8)

Az Ige megjelenésének a következménye (jó esetben) a helyes Isten- és emberismeret. A nagy megújulások mindig együtt jártak a takarítással is.

Lucifer ma is azon dolgozik, hogy a bálványokat, főleg a nagy egót visszahozza az egyházba, életünkbe. Két úrnak nem lehet szolgálni, vagyis lehet, de az ilyen szolgálat hiteltelen, erőtlenségre. Csak a mennyei tűz, a világosság, a Lélek vezethet igaz ismeretre.

„Békét hirdet a népeknek...” (Zak 9,10b)

„Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát.” (Lk 2,14)

Nagy a lelki-szellemi infláció és hiány a mai igékkel kapcsolatban. Mivel sokan nem adnak dicsőséget Istennek, nincs béke és jóakarát a földön. Ne csupán az ukrán helyzetre gondoljunk, hanem a saját szívünkre, ügyeinkre, kapcsolatainkra, népünkre, földrésznünkre is.

Ezért van szükség megváltásra, ezért jött el a „Béke Fejedelme”. Ez nem folklór, hagyomány, múló hangulat, hanem élet és halál kérdése.

Imádkozzunk!

1. Adj békét a mi időnkben, / Úristen, téged kérünk. / Hisz rajtad kívül más sincsen, / Ki sikra szállna értünk, / Egyedül te, örök Isten.

2. Adj békét a mi időnkben, / Úristen, téged várunk. / Te segíts dolgos békében / Hűségesen szolgálunk. / Áldd meg hazánkat, áldd meg népünk!

3. Adj békét a mi időnkben! / Adj békességet nekünk, / Mindenütt: házban és szívben! / Jézus nevében kérünk. / Így hallgass meg minket, ámen!

(Evangélikus énekeskönyv 291. ének; 1. vsz.: Luther Márton, 1483–1546; 2–3. vsz.: Túrmezei Erzsébet, 1912–2000)

„De Nőé kegyelmet talált az Úr előtt.” (1Móz 6,8)

„De amikor eljön az Emberfia, vajon talál-e hitet a földön?” (Lk 18,8b)

„Amikor látta az Úr, hogy az emberi gonoszság mennyire elhatalmasodott a földön, és az ember szívének minden szándéka és gondolata szüntelenül csak gonosz, megbánta az Úr, hogy embert alkotott a földön, és megszorodott szívében.” (1Móz 6,5–6)

„Amint Nőé napjaiban történt, úgy lesz az Emberfia napjaiban is: ettek, ittak, házasodtak, férjhez mentek, egészen addig a napig, amíg Nőé be nem ment a bárkába.” (Lk 17,26–27)

A gonoszság most is elhatalmasodott a földön. Az emberiség megérett az ítéletre.

Ma nem csak egyetlen igaz ember él, sokan hűségeselek. Van bárka ma is, az Úr Jézus teste, az egyház. Ott sincs minden rendben, mint ahogy Nőé bárkájában is lehetnek problémák, konfliktusok. A „kapitány” viszont nem egy esendő ember, hanem az uraknak ura, királyoknak királya, a győztes Úr, akinek kegyelme tartja a világot még mindig.

„Hatalmas dolgot tett velünk az Úr, ezért örvendezünk.” (Zsolt 126,3)

„Áldott az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki megáldott minket mennyei világának minden lelki áldásával Krisztusban.” (Ef 1,3)

Sokszor elhangzik: Isten áldjon! Mit értünk ezen, miből áll az Isten áldása? Mivel ő a Teljesség, ezért most is csak töredékesen írhatok erről, de az sem kevés.

Áldás:

– Tudom, honnan jövök, mit keresek itt, és hová megyek: ő az „út, igazság és élet”.

– Törekeny létem alatt biztos szikla Krisztus, az ő országa és beszéde.

– A világ bolondsága, törvénytelenége, elveszettsége ellenére lelki-szellemi „bárkában” vagyok.

– Mélységek, viharok, megpróbáltatások ellenére is haladok a cél felé.

– Gyönyörködöm Isten szépségében, személyében, szeretetében. Lélek által a teremtményekben is – kozmosz, ember, növény- és állatvilág, vizek, erdők, hegyek, izek, színek, fények, illatok – csodálom őt.

– Élek, élhetek a törvény és az evangélium (kegyelem) ajándékaival.

– A világból való kilépésem nem megsemmisülés, nirvána, halál, hanem hazaérkezés.

Kedves Olvasó, Isten áldjon!

„Erőt ad a megfáradtnak, és az erőtlent nagyon erőssé teszi.” (Ézs 40,29)

„Jézus mondja: Én vagyok az élet kenyere: aki ehhez jár, nem éhez meg, és aki énben hisz, nem szomjazik meg soha.” (Jn 6,35)

Nem vagyunk terminátorok, 007-es ügynökök vagy Ram-bók, bár a mi küldetésünk, misszióink is a „lehetetlen” kategóriába tartoznak. De „ami az embereknél lehetetlen, Istennek lehetséges”.

A mag elhal a földben, meghasad és sok kis szemecskében feltámad, megsokszorozódik. Majd megőrlik, dagasztják, „élesztik”, kisütik. Illatos, fogyasztható, szép kenyérszerűen kerül Isten és emberek asztalára.

A szőlőt elválasztják a növénytől, préselik, a „söprőről” lefejtik, kiforrasztják, letisztul, és így kerül ő is az asztalra.

A megújulás, az új élet titka, ereje itt található.

Megtartó közegben erősebbé válni

Gyermekek – egy szülővel

Nagy Anna újságíró, kommunikációs szakember, volt kormányzóvivő. Mivel kisfiával ő is egyedül maradt, egy olyan helyről álmódott, ahova egyedülálló szülők fordulhatnak tanácsokért, segítségért. Az általa 2005-ben létrehozott Egyedülálló Szülők Klubja Alapítvány Pesten 2018-ban, Budán pedig 2022-ben nyitotta meg az úgynevezett Egyszülős Központot.

A gyermeküket válás, társuk halála miatt vagy más okból egyedül nevelő szülők ilyen formán való támogatása nemzetközileg is úttörő kezdeményezésnek számít. Hazánkban háromszázezer családban félmillió gyermek él csak az édesanyjával vagy az édesapjával.

Hogyan élte meg az édesanyává válását?

Én úgy éltem meg a várandósságot, mint a teremtést. A kisfiammal otthon töltött négy év minden perce ajándék volt számomra. Már nagybacska fiának mondogattam: „Tudod, az energiám százhusz százalékát elviszed, de helyette legalább száznegyvenet adsz”.

Nálunk viszonylag hamar kiderült, hogy nem olyan lesz az életünk, amilyenről álmodoztam. Nagyon nehéz ezzel szembenézni az egyedül maradó szülőnek. Miközben ennek a tragédiája ahhoz a helyzethez kapcsolódik, hogy egy gyereket nevelünk, ami pedig a legcsodálatosabb, ami történhet velünk.

Sok esetben érintett szülők hoznak létre sok ezer sorstársuknak segítő kezelt alapítványokat. Az ön esetében is így történt.

Az alapítvány létrehozása nekem személyesen is sokat jelentett. Ha az ember megéli, hogy tud adni, a saját erejét is jobban érzi. Amikor én kerestem kapaszkodót, rá kellett jönnöm, hogy nincs olyan szervezet, ahova fordulhatnék. Egy lelkes anyukaként hoztam létre az alapítványt. Több mint tíz év telt el sok munkával, mire létrejöhett az első központunk. Azóta huszonnyolcezer család fordult hozzánk, és több mint hetvenféle szolgáltatást nyújtunk.

Ide be lehet kopogni: „Nekem most nehéz, segítsetek!” Amikor az egyik szülő kiesik a család életéből, ott nemcsak a jövedelem csökken, de például nagy veszély az elmagányosodás is.

Egy sokgyerekes, fiatalon megözvegyült férfihez ment férjhez a későbbiekben. Mit hozott ez önök számára?

Tizenegy éves volt a fiam, amikor újra férjhez mentem. Ettől fogva a férjem a napi életével egy folyamatos mintát nyújtott neki. Az első évek folyamán mozaikcsaládunkban új kapcsolódások jöttek létre minden gyerek és felnőtt között.

Nagyon szép házasságban élünk, több mint tíz éve. Egy kicsit olyan ez, mint a népmesékben. Ki kell állni azokat a próbákat, amelyekben mindig meg-erősödünk abban, hogy a másik, akihez tartozunk, mennyire fontos.

A férje édesapja evangélikus lelkész. Mit jelent a hit az életében?

Én nem vagyok evangélikus, a férjem hozta ezeket az alapokat a házasságunkba. Az édesapja sokat mesél arról, hogy hogy is volt az a korábbi lelkészi élet, amit megélt. Sokat gazdagított az életünkön az a háttér, amelyből a férjem és a férjem családja érkezett.

Mi a fiammal nagyon más háttérből jöttünk. Szinte semmi nincs, amiben hasonlítanánk a férjemmel, de érdekes módon pontosan ez adja az egyik erejét a kapcsolatunknak. A két körből tudunk egy olyan közös kört alkotni, amelyben benne vannak azok a tapasztalatok és értékek, amelyeket ő hozott, és amelyeket én hoztam.

Hogyan állhat egy gyülekezeti közösség az egyedülálló szülők mögé?

A legelső kérdés az, hogy szembe tudunk-e nézni azzal, hogy akár közöttünk is vannak olyanok, akiknek az élete nem olyan, mint ahogy a mi nagykönyvünkben meg van írva. A következő, hogy el tudjuk-e őket fogadni. Ha mi nem segítjük az ilyen családokban élő gyerekeket most, akkor utána nem kérdezhetjük, miért lettek ilyenek.

Ezek után a segítség már szinte magától jön. Néha elég felvenni a telefont és megkérdezni, hogy vannak, vagy mire lenne szükségük. Kialakulhat az a kapcsolati háló, amelyben nem érzik magukat láthatatlannak. A család maga is erősebbé tud válni egy ilyen megtartó és meleg közegben.

Bízhatunk abban, hogy helyes értéket, egészséges lelkületű felnőtté válhatnak az egyszülős gyerekek?

Most kell az egyedül nevelő szülőket megerősíteni, hogy biztonságot tudjanak adni a gyermeküknek. Akkor ezek a gyerekek boldog, erős felnőtté válhatnak, szép és jó családot tudnak kialakítani.

Én nagyon remélem, sőt, ez annál erősebb, hogy a mi összesen hat gyermekünk, akik szintén megélték az egyszülős létet, nagyon szép családban fognak élni. Ezt már látjuk is az idősebbeknél. Nem kell, hogy akit egy szülő nevel fel, abból egyedül nevelő felnőtt legyen.

E. K. J.

Az Egyszülős Központokról az egyszülő.hu webcímen található információkat.

A magyarbólyi Poth malomban 1929-ben váratlan szerencsétlenség következtében meghalt a gépészet vezetője, *Danjelich Ferenc*. Tizenkét évi házasság után saját gyermek nélkül magára maradt felesége, *Danjelichné Kresz Vilma*.

„Senkim sincs, csak a fájdalom” – mondhatta volna harmincnégy évesen. Ő azonban nem zárkózott be veszteségei közé. Ellenkezőleg. Magához vett és sajátjaként felnevelt egy apátlan-anyátlan árva leányt. Folytatta tevékenységét a gyülekezet nőegyletének munkájában, ahol már a következő évben elnökké választották. A nőegylet egyik összejövetelén *dr. Farkas Mária*, a Fébé Diakonissza Egyesület főnöknője, *Szabó Marianna* és *Pál Edit* diakonissza testvérek, és *Zulauf Henrik* kalaznói lelkész számoltak be a diakonisszák szolgálatáról. Vilma néni – idős korában így hívta őt mindenki a gyülekezetben – a következő esztendőben hetedmagával részt vett Klotildligeten egy asszonyok részére rendezett konferencián. Ott megismétlődött az, ami Filippiben Lidiával, a bíborás asszonnyal történt: „az Úr megnyitotta a szívét, hogy figyeljen arra, amit Pál mond” (ApCsel 16,14). Az evangélium hirdetése közben élővé lett az egykori történet: megnyílt a hallgatók szíve. Vilma néni is. Aki pedig Krisztus számára megnyitja szívét, megnyitja emberek felé is. S a markáns, határozott, önmaga felé kemény asz-

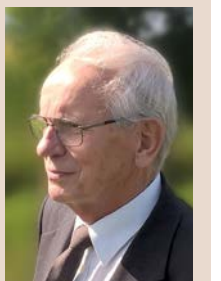
szony mások felé szeretetet sugárzó, megértő és megbocsátó lett.

Vilma néni szíven kívül otthonát is megnyitotta. „Ha én megismerhettem Uramat, ismerje meg más is!” – vallotta. A gyülekezet nőegylete 1933 februárjától meghívta gyülekezeti szolgálatra *Kiss Katalin* diakonissza testvért, akinek ő lakást és teljes ellátást biztosított. A testvér – *Vértesi Zoltán* lelkész egyetértésével – összegyűjtötte a gyermekeket, látogatta a betegeket, vigasztalta a gyászolókat, s a ház egyik legnagyobb méretű szobájában asszonyok számára rendszeresen tartott bibliaórákat. Aztán közbejött a háború, a kitelepítés következtében erősen megcsappant a gyülekezet, ám a nyolcvan évet megért Vilma néni iránti tisztelet nem csökkent.

1975 augusztusában temetésén a Kresz család tagjain, számos keresztgyermekén és fogadott leánya családján kívül a teljes gyülekezet búcsúzott hűséges, imádkozó és áldozatra kész tagjától. Tudtuk és tudjuk ma is: Vilma néni, „a gyülekezet anygala”, Krisztusban hunyt el. Ő legyen érte áldott!

ID. ZÁSZKALICZKY PÁL

evangélikus lelkész

A példabeszédek bölcsességek, nem törvények

A Pédabeszédek könyvét olvasva könnyen abba a hibába eshetünk, hogy a bölcs mondásokat nem bölcs mondásokként, hanem valamiféle abszolút lelki törvényekként kezeljük. Ott van például ez: „Az Úr félelme gyarapítja a napokat, de a bűnösök esztendei megrövidülnek” (Péld 10,27). Ha ezt abszolút törvényként vesszük, akkor azt jelenti, hogy aki féli Istent, hosszú életű lesz, a bűnös viszont hamar meghal. De mindnyájan tudjuk, hogy a valóságban ez nem mindig van így. Ismerünk istenfélő embereket, akik életük virágában mentek el, és vannak gonosz emberek, akik nagyon sokáig élnek. Sokszor éppen az istenfélőket ölik meg a hitükért, és az istentelenekeket szállnak öregkorban a sírba. **Akkor a példabeszéd nem igaz? De, igaz,**

csak nem abszolút törvényként. Az istenfélelem bölccsé tesz, ami többnyire jobb és hosszabb életet eredményez, hiszen a bölcs ember számos veszélyes csapdát elkerül, amelybe a bolond beleszalad. Ez az üzenet, nem több. A példabeszédek nem törvények, hanem efféle életbölcsességek.

Hadd illusztráljam a különbséget egy másik példával. Van a Pédabeszédek könyvében egymás mellé helyezve két mondat (talán épp azért, hogy értsük a példabeszédek természetét), amelyek homlokegyenest az ellenkezőjét mondják. „Ne felelj az ostobának a bolondságához illően, mert magad is hasonló leszel hozzá! Felelj meg az ostobának a bolondságához illően, hogy ne tarthassa magát bölcsnek, és van olyan, amikor nem szabad az ostobának a bolondságához illően felelnünk, nehogy mi is hasonlóvá váljunk hozzá. A bölcsesség a meg-

nyilvánvalóan kioltják egymást. Az egyik ugyanis arra buzdít, hogy feleljünk az ostobának a bolondságához illően, a másik arra, hogy ne feleljünk az ostobának a bolondságához illően. Most akkor melyiket tegyük? A példabeszédek abszolút törvényként egyszerűen nem működnek. Ha viszont a két mondatot nem törvényekként, hanem bölcsességeként kezeljük, könnyen látható, hogy más-más élethelyzetre vonatkoznak, és az egymás mellé helyezésük éppen ennek a belátására tanít. Van olyan helyzet, amikor az ostobának a bolondságához illően kell felelnünk, hogy ne tarthassa magát bölcsnek, és van olyan, amikor nem szabad az ostobának a bolondságához illően felelnünk, nehogy mi is hasonlóvá váljunk hozzá. A bölcsesség a meg-

különböztetésben áll: mikor melyikre van szükség.

Ismerjük ezt az internet világában is. Van, amikor egy troll (ő az internet ostobája) azzal éri el a célját, hogy a többiek komolyan veszik őt és vitába szállnak vele. És van, hogy a trollt az szereli le, amikor tükröt tartanak elé, és pontosan azt éli át, amit vele kapcsolatban mások tapasztalnak. A bölcs tudja, mikor melyiknek van az ideje: mikor a kitérésnek, és mikor a szembesítésnek.

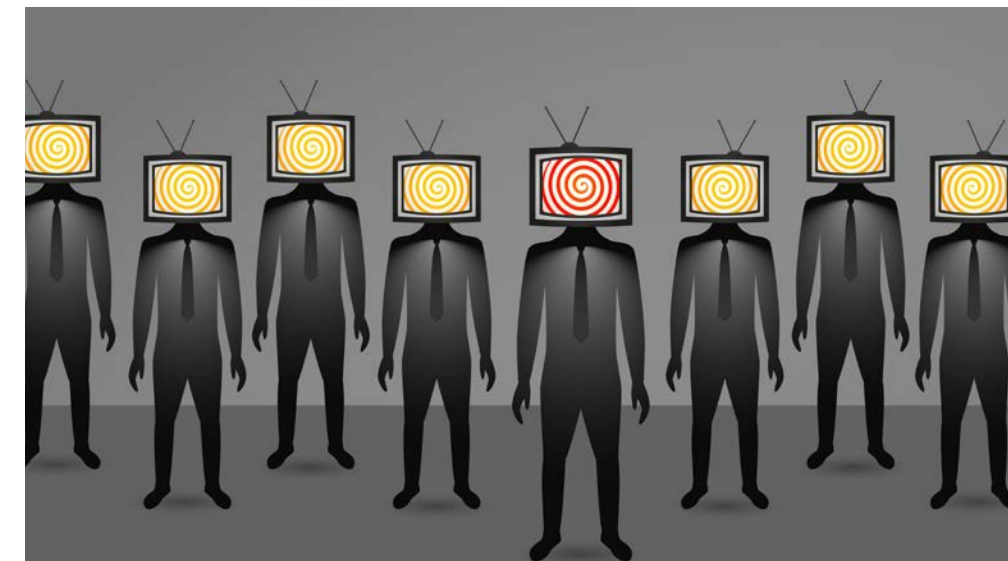
A példabeszédek olyanok, mint a közmondások. Mi, magyarok azt mondjuk például, hogy „kétszer ad, aki gyorsan ad”. Vagyis az tesz jót, aki nem habozik a segítségnyújtásban. Vagy: „amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra”. Tehát nem jó a halogatás. De azt is mondjuk: „nem jó fejjelel menni a falnak”, meg „aki időt nyer, életet nyer”, valamint „lassan járj, tovább érsz”. Sőt: „jobb kétszer kérdezni, mint egyszer hibázni”. Ezek pedig a megfontoltságot hangsúlyozzák. Azt mondjuk: „aki mer, az nyer”. De azt is: „kétszer mérj, egyszer vágj”. Ha ezeket abszolút törvényekként próbáljuk alkalmazni, ostobákká válunk. Valójában arról van szó, hogy az egyik mondat a halogatást, a másik a kapkodást bírálja, és a bölcs érti a különbséget, és tudja, mikor melyiket alkalmazza.

A bölcsesség fontos része ugyanis az időzítés és a helyzetfelismerés. A bölcs „gyarapítja tudását, az értelmes útmutatást nyer, és megérti a példázatot és a hasonlatot, a bölcsök szavait és találos kérdéseit” (Péld 1,5–6). A bölcs érti, hogy hogyan alkalmazza azokat. Amikor az ostoba példázatot mond, az viszont csak annyit ér, „mint bénának a lába” (Péld 26,7), mert „beleakad a tövis a részeg kezébe, meg a példázat is az ostoba szájába” (Péld 26,9). (Ez is egy bölcs mondat, amit kezeljünk a helyén.)

A lényeg: a példabeszédek nem abszolút morális törvények, pláne nem biankó ígérek, amelyeket megkülönböztetés nélkül igénybe vehetünk, hanem egy-egy jellemző élethelyzetet megvilágító isteni bölcsességek. A Szentlélek van mögöttük, ezért megbízhatunk bennük, de aszerint van hasznuk, amire adtak.

SZABADOS ÁDÁM

Divinity.
SzabadosÁdám.hu

Világnézeti semlegesség – létezik?

A fogalom alatt ma általában vagy semleges világnézetet értenek, amely nem ütközik más világnézetekkel, vagy a saját világnézet tudatos, szándékos figyelmen kívül hagyását, ami nem ütközik a tudományos módszertani elvárással.

A világnézet azonban természeténél fogva állásfoglalás bizonyos nézetek mellett, ezért egyúttal állásfoglalás más nézetekkel szemben. Például vagy hiszünk Isten létezésében, vagy nem, vagy támogatjuk a halálos ítéletet, vagy nem. Ebben az értelemben nem létezik „semleges” világnézet, csak bizonytalan, vagy fel nem vállalt, vagy felfüggesztett álláspont. Nem világnézeti semlegesség tehát, ha még nem igazán tudjuk, mit gondoljunk, vagy hogy nem merjük elmondani, amit valójában gondolunk, vagy úgy teszünk, mintha nem lenne saját véleményünk, vagy annak nem lenne jelentősége.

Mivel a világnézetünk kihat arra, ahogyan a dolgokat látjuk, vizsgáljuk, értékeljük, a természet- és a társadalomtudományokban kialakult az ún. módszertani ateizmus vagy agnoszticizmus. Nem ateistává vagy agnosztikussá kell lenni, hanem a kutatás mód-

szertanának megválasztása és az eredmények helyes értékelése érdekében egy időre tudatosan figyelmen kívül kell hagynunk a saját világnézetünket. **Erre éppen azért van szükség, mert az nem semleges.** Valójában a világnézetünket éppúgy nem tudjuk eldobni, mint a kezünket, hiszen előítéleteink – korábbi tapasztalataink és megfontolásaink – nem csak vannak, hanem a kutatás szerves részét képezik.

Saját világnézetünk önkéntes figyelmen kívül hagyása tehát vagy szakmai elvárás, vagy társadalmi nyomás hatására történik. Eppen azért, mert a szakma, illetve a társadalom – bizonyos világnézeti kérdésekben – egyáltalán nem „semleges”, hanem egy bizonyos világnézetet preferál a többivel szemben.

DR. SZALAI ANDRÁS

apologia.hu

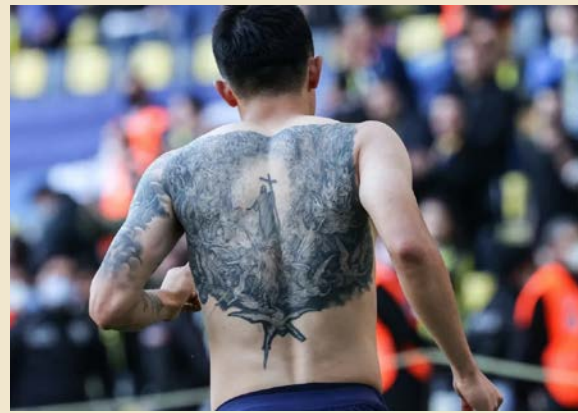

Kitekintés

Furcsa, de szemléletes bizonyágtétel

Kim Min-Jae dél-koreai válogatott labdarúgó a Katarban zajló világbajnokságon csapata egyik mérkőzése után levette a mezét, és a hátán lévő tetoválást mutatta, ami *Gustave Doré* (1832–1883) *A kereszténység győzelme a pogányság felett* című híres metszetének a reprodukciója.

Doré művészetéről csak annyit, hogy több mint kétszáz bibliai témájú festményt készített. A dél-koreai focista hátán a kép központi alakja Krisztus a kereszttel, aki a napkoronggal a háttérben áll, alatta Szent Mihály arkangyal. A lábuknál pedig számos istenséget és mitológiai alakot helyezett el a művész, főként görögöket, köztük Zeust, Dionüszoszt, Orfeuszt, Hélioszt, Aphroditét, Hermészt, egy szent bikát, de számos egyiptomi istent és a koronáját elhagyva menekülő Sátánt is.

Egy másik tetoválás is tanuskodik

Olivier Giroud francia labdarúgó a katarai világbajnoki mérkőzésén jelentős mértékben járult hozzá csapata sikeréhez. Kívételes játékosként és őszinte hazafiként jelent meg egy francia konzervatív hetilap, a *Valeurs Actuelles* portréjában. A harminchat éves Giroud eddig száztizenhatszor volt francia válogatott, ötvenegy gólt szerzett Franciaországnak. De nemcsak a győzelmi trófeáért harcol a páratlanul kemény versenyben, hanem „az állandó teljesítményéért, a kifogástalan lelkiállapotáért és a szellemi útkezeséséért is folyamatosan küzd” – írja a konzervatív hetilap.

A focista hívő keresztényen. Minden gólját úgy ünnepli a pályán, hogy a köszönetnyilvánítás, a hála jeleként az ég felé mutat, és büszkén viseli a 23. zsoltár első versszakát tartalmazó tetoválását a jobb karján, amely így hangzik: „Az Úr az én pásztorem, nem szűkölködöm”.

Olivier Giroud lelki vezetőjével, *Joël Thibaut* lelkésszel készített interjút egy francia konzervatív lap. A lelkész elmondta, hogy több keresztény labdarúgónak is a lelki vezetője, ennek köszönhetően találkozott *Olivier*-vel, akinek az édesanyja hívő evangélikusként egy Grenoble környéki templomba járt. „Most, hogy Milánóban van, olasz evangélikus gyülekezetekbe járó keresztényekkel hoztam össze. Mindent megtettem annak érdekében, hogy hívő közösségbe kerülhessen. Még mindig működik londoni gyülekezetének online imacsoportja is.”

Portugália hívő keresztényén edzője

Fernando Santos, a portugál labdarúgó-válogatott edzője is mélyen hívő keresztényen. Santos szerint tiszteletben kell tartani mások hitét, de ezért nem adhatjuk fel a sajátunkat. Egy újságíró arra is kíváncsi volt, hogy lehet-e a mérkőzésen való győzelemért imádkozni. Az edző erre azt felelte, hogy természetesen ez nem így működik, Istentől nem lehet elvárni, hogy egy meccsen valamelyik oldalra álljon. Főleg, ha tegyük fel, mindkét fél imádkozik a győzelemért. Az imádságról így beszélt: „Az ima beszélgetés Istennel. Én is ezt szoktam csinálni. Amikor otthon vagyok, a kocsiban ülök, bármikor. Ez egy intim dolog. Vannak olyan imádságok is, amiket gyakran mondok, de legtöbbször csak beszélgetek Istennel, és átadom magam neki.”

Hozzátette, hogy természetesen kérhetünk is Istentől, és azt megadja nekünk. Továbbá: „Én legtöbbször azt kérem tőle, hogy töltsön el engem a Szentlélekkel és adja meg nekem a bölcsesség, az erő, az eltökéltség és a kitartás kegyelmét. Mindennap támogatást kérek tőle.” Az öltözőben nem beszél hitéről a focistáknak, mivel sokan vannak, akik nem hívők vagy valamely más vallás elkötelezettjei. Ha valaki a csapatból viszont hitbeli kérdéssel fordul hozzá, azzal szívesen elbeszélget. „A nagy világvadászatok alatt is minden vasárnap megyek templomba, ezt tudják a játékosok. Mindenki tudja, hogy keresztényen vagyok, ebből nem csinálom titkot. Nem is lenne helyes, ha eltitkolnám ezt előlük, és nem is fogom soha”.

HUNGARY HELPS

Magyarország orvosi eszközökkel segíti a jordániai keresztény közösségeket

Magyarország mintegy kétszázötven millió forint értékben szállít orvosi eszközöket Jordániába a keresztény közösségek egészségügyi ellátásának javítása érdekében. A magyar külügyminiszter mondta: „A világ ma súlyos biztonsági problémákkal szembesül, de nem szabad elfelejtenünk ezen körülmények közepette sem, hogy a világ számos pontján egyes közösségek nagyon komoly üldöztetésnek vannak kitéve”. Kiemelte, hogy a keresztények a világ legüldözöttebb közösségei közé tartoznak, Magyarország pedig – több mint ezer éves keresztényen államisággal rendelkező országgént – felelősnek

Kontraszt

Ünnepre készültek az alföldi városban, Kiskőrösön tavaly karácsonykor, és a város Betleheméből ellopták a kised Jézust. Ezt tette közzé a Kiskőrös Városért Alapítvány, s egyúttal a lakosság segítségét kérték, hogy pótolhassák.

Ennek kontrasztja, hogy ugyanakkor első alkalommal állítottak fel betlehemet az Európai Parlamentben, azaz Brüsszelben. *Isabel Benjumea*, az Európai Parlament spanyol képviselője kitartó küzdelmének köszönhetően ez. „Európát nem lehet megérteni keresztényen gyökerei nélkül” – mondta a gyakorló katolikus EP-képviselő. De ezért harcolnia kellett, az első próbálkozását elutasították, mivel az Európai Parlament elnökének hivatala szerint a születésjelenet vallási tartalma sértő lehet.

Benjumea szerint Európa történelme, kultúrája, művészete sem érthető meg a kereszténység nélkül. Arról is bátran beszélt, hogy a világon a legtoleránsabb, leghabzóbb és legvirágzóbb társadalmak mind olyan berendezkedések, amelyek keresztényen gyökerekkel rendelkeznek.

Ósi keresztényen monostorra bukkantak Dubaj közelében

A romokat egy kis szigeten találták, Dubajtól ötven kilométerre északkeletre. A monostor valószínű, hogy az iszlám előtti korból származik. A szigetet homoknyúlványok ölelik körül, és ezek egyikén fedezték fel a régészek a monostort egy építkezés miatt kezdődött feltárás során. A környék már az újkőkorszakban is lakott volt, mondta el *Timothy Power* régészprofesszor, aki részt vett az ásatásban.

Ez a második ilyen keresztényen épület az Egyesült Arab Emírségek területén. A szénizotópos kormeghatározás szerint alapjait 534 és 656 között, még az iszlám születése előtt tehették le. Az egyhajós monostorban keresztelomedencét és kemencét is találtak, ez utóbbiban kenyeret vagy ostyát süthettek. Szakértők azt feltételezik, hogy oltár és bortartó is állhatott a templomban. Mellette egy melléképület található négy szobával, amelyek vélhetőleg egy udvart öleltek körül.

érzi magát a nehéz helyzetben lévő keresztényen megsegítéséért. A Hungary Helps programban tíz olyan jordániai projektet támogat kilencszáz millió forint összértékben, amelyek a helyi keresztényen közösségeket segítik, és ezek a támogatások jövőben is folytatódni fognak.

Kell-e félnünk?

A csillagászok felfedeztek egy óriási aszteroidát, amely a Nap ragyogásában rejtőzik (vagyis annak vakító fénye miatt nehéz észlelni), és útja egy napon keresztelheti a Földét. A mintegy 1,5 kilométer átmérőjű égitest a legnagyobb potenciálisan veszélyes aszteroida, amelyet az elmúlt nyolc évben észleltek.

„Mindmáig csak mintegy huszonöt olyan aszteroidát fedeztek fel, amelyek keringése teljesen a Föld pályáján belül van, mivel a Nap fényessége elrejtí őket” – mondta Scott S. Sheppard, a Carnegie Tudományos Intézet Föld és Bolygók laboratóriumának csillagásza, az új felfedezést ismertető tanulmány vezető szerzője. Megjegyezte, eddig két nagy, Föld-közelben égitestet találtak, amelyek átmérője körülbelül egy kilométer, és az ekkora méretűeket „bolygógyilkosoknak” nevezik. Ez az aszteroida tehát olyan pályán kering, amely a jövőben a Föld keringési pályáját is keresztelheti, de azt egyelőre a tudósok sem tudják, hogy erre mikor kerülhet sor. Az azonban bizonyos, hogy csak több generáció múlva.

De nekünk nem ezért nem kell félnünk! Van egy mennyei Atyánk, aki vigyáz az övéire.

Bemondásra lehet abortuszt kérni Finnországban

Ezt nevezik fejlődésnek? A finn parlament nemrég elfogadta azt a törvényjavaslatot, melynek értelmében könnyebb lesz abortuszt kérni az északi országban. Finnország eddig több lépcsőben védte a gyermekeket: két orvosi jóváhagyás

kellett a terhesség megszakításához. Az új rendszer 2023 elejétől léphet életbe, attól függően, hogy mikor valósulnak meg az ahhoz szükséges jogszabály-módosítások. A finn kereszténydemokrata képviselők egyhangúlag a rendeltetésjavaslat ellen szavaztak. Päivi Räsänen volt finn belügyminiszter a szavazás után azt nyilatkozta, hogy a törvénymódosítás a terhes nők, az orvosok és a születendő gyermekek helyzetére is negatív hatást gyakorol majd.

Sari Tanus kereszténydemokrata politikus szintén csalódottságnak adott hangot a finn parlament döntése miatt. „Elképesztő érzés, hogy a 2020-as években véget vethetsz egy életnek, és még csak meg sem kell indokolnod” – mondta, hozzátéve, hogy csupán akaraterő kérdése, hogyan kezeljük a dolgokat, és jobban is tehetnénk, mint ártatlan gyermekek kioltása árán.

Eltávolított kereszt

A G7 országai külügyi csúcstalálkozót tartottak a németországi Münster városában. Ott is a csodálatos városházán, az intarziákkal díszített Béke Teremben, ahol a német külügyminiszter, Annalena Baerbock eltávolította a helyiségből a keresztet. A G7-es országok közül egyedül Japánban nem a keresztény kulturális háttér a legmeghatározóbb, másrészt Münster mint német város némileg kötődik a kereszténységhez.

Eddig is komolyan támadták az európai kereszténységet – miközben Afrikában vagy Ázsiában de facto az életével is fizethet valaki azért, ha keresztény. A baloldali zöld kormányok úgy tesznek, mintha semmi köze nem lenne Európának Jézushoz. Visszakerül-e a kereszt? Ha kiesett a szívekből, emberileg kevés rá az esély. De az Úr csodásan működik...

Emlékezzünk

Mi lenne, ha 2023-ban nem mindig az árak, a recesszió, a rezsiköltségek, a megélhetési gondok és hasonlók foglalkoztatnának bennünket, hanem azok a szellemi értékek is, amelyeket az idén kaphatunk?

Kétszáz évvel ezelőtt, 1823. január 1-jén, Kiskőrösön, Petrovics Sándor néven megszületett Petőfi Sándor (Fehéregyháza környéke, 1849. július 31.) költő, forradalmár, a magyar költészet egyik legismertebb és legkiemelkedőbb alakja. Nekünk fontos: a kiskőrösi evangélikus templomban keresztelték január 1-jén.

Kétszáz éve, 1823. január 20-án, Alsósztrégován megszületett Madách Imre (Alsósztrégova, 1864. október 5.) magyar költő, drámaíró, ügyvéd, politikus, a Kisfaludy Társaság rendes és a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, Az ember tragédiája szerzője.

Szintén kétszáz évvel ezelőtt, 1823. január 22-én tisztázta le Kölcsey Ferenc a Himnusz (eredetileg: Hymnus, a magyar nép zivataros századaiból) szövegét. Lelki sóhajunk mindig legyen az ajkainkon: „Isten, áldd meg a magyart!”

Összeállította:
RIBÁR JÁNOS

HA KIFOGY AZ ÜZEMANYAG

Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.

MÁTÉ 11,28

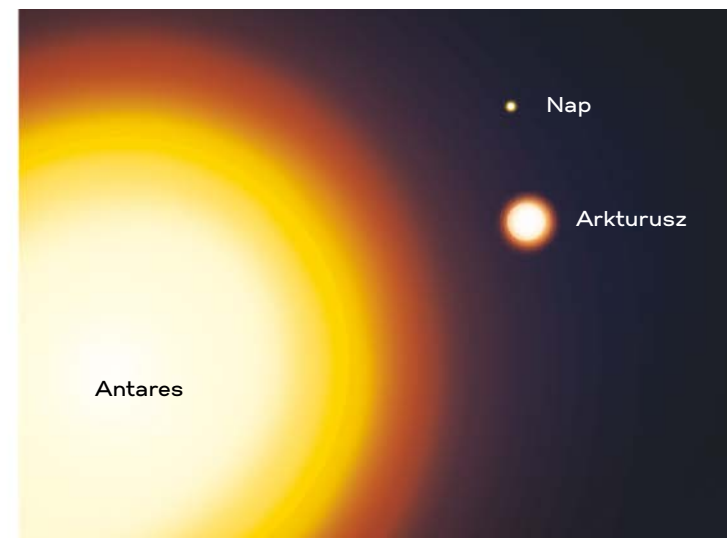
Ha az északai égbolton megpillantasz egy vörös fényt, minden bizonnal azt gondold, a Marsot, a vörös bolygót látod. Lehet – de előfordulhat, hogy az Antarest vetted észre. Az Antares egy vörös szupercsillag, amely nagyjából 700-szor nagyobb, mint a Nap, és több mint 10 000-szer fényesebb. Hatalmas vörös színű porfelhő veszi körül, ezért téveszthető össze a Marssal.

A másik érdekesség vele kapcsolatban az, hogy a tudósok szerint egy napon szupernóva lesz belőle, amelynek során a csillag hatalmas fénykibocsátás közben felrobban. A robbanás akkor következik be, amikor elfogy az üzemanyag, vagyis a csillag belsejében lévő gáz. (Ugye emlékszel, hogy a csillagok lényegében hatalmas izzó gázgömbök?)

Érezted már te is így magad? Hogy mindjárt felrobbansz, mert kifogyott az üzemanyag? Talán elfogyott a türelmed, és majd szétvet a mérge. Esetleg egyik probléma ér a másik után, és úgy érzed, nem bírod tovább. Vagy olyan

A Tejútrendszer Antares-régiója

sűrű az életed az iskola, család, barátok, házimunka, edzés sokszögében, hogy bármelyik pillanatban összeeshetsz. Ha úgy érzed, elfogyott az üzemanyag, ne robbanj fel, hanem szaladj Istenhez, aki-nél megpihenhetsz. Nem csak az alvásra gondolsz, bár az is fontos. Ha Istennél megpihenesz, akkor nem fogsz aggódni, és nem próbálsz majd mindent egyedül megoldani. Ő feltölt üzemanyaggal, hogy képes légy továbbmenni, kitartóan tenni a jót, és követni őt.

Uram Jézus, ha túl elfoglalttá válok, emlékeztess, kérlek, hogy megálljak, és időt töltssek veled.

GONDOLTAD VOLNA?

Hogyan tud Isten feltölteni üzemanyaggal? Vonulj el egyedül, és tölts el egy kis időt igeolvasással, mondj el egy imát, énekelj Istennek dicséretet. Vagy csak egyszerűen kucorodj össze, és aludj egyet – a te szerető urad őrzi majd az álmod.

Louie Giglio: Milyen hatalmas a mi Istenünk! – 100 újabb tudományos kaland Isten csodálatos világegyetemében

Encián Kiadó, 2021

Tudományos áhítatoskönyv gyerekeknek. Tudomány és hit?! Igen! A könyv számtalan példán keresztül mutatja be, hogy a körülöttünk lévő világ megismerése hogyan erősíti hitünket és segít közelebb kerülni a szerető, gondviselő, minket név szerint ismerő és megváltó Istenhez.

A kötet többek között kapható az Evangélikus és a Huszár Gál könyvesboltban. További információk és rendelés a kiadó honlapján: encian.hu

Isten belép a magányunkba

„Talán kissé túlterhelt a szolgálatom, de minden területe szerelem” – fogalmaz **Eszlényi Ákos**, Kerepes és Kistarcsa evangélikus gyülekezetplántáló lelkésze, a Pest Megyei Flór Ferenc Kórház kórházlelkésze. Ákos az említetteken túl a Sztehlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat kistarcsai idősotthonában élők között, valamint kerepesi és kistarcsai általános iskolások hitoktatójaként szolgál.

Mit jelent számokra a csömöri gyülekezet plántáló lelkészeknek lenni?

A gyülekezetplántálás nem az én nevemhez kötődik itt. 1932-ben volt az első evangélikus istentisztelet Kistarcsán, a megelőző évben alapított evangélikus özveg papnék otthonában. Akkor még a cinkotai gyülekezet lelkésze és az ő felesége, **Blatniczky Pál** és **Blatniczky Pálné** szolgált az otthonban és az itteni evangélikusok között. 1934-ben alapították meg a missziói leánygyülekezetet ezen a területen.

Jelenleg intézményekhez kötődően van esély többeket elérni, és megmutatni, hogy mi, evangélikusok is jelen vagyunk. Ebben segítség számunkra az özveg papnék otthona, a ma időseket gondozó szeretetotthon, és a kórházban, illetve a hitoktatás terén kapott lehetőségek is. Ezek az inkább alvó településeken, ahonnan sokan ingáznak, ahol nincsenek klasszikus köztérek, nehezebb a misszió.

Mégis kilencven éve töretlenül megmaradt ez a szolgálat. Hirdetjük az evangéliumot, érkeznek közénk emberek, és meg tudjuk őket érinteni Isten üzenetével. Vannak, akik aztán elköltöznek, és máshol találják meg a helyüket. Ez a helyi gyülekezet nagy deficitje lehet, de ha Isten országára tekintünk, akkor jó ez a folyamat is.

Egyelőre inkább hozzám kötődnek az érdeklődők, szeretném, ha közöttük is alakulnának a kapcsolatok. Ezt szolgálhatná egy saját templom, ahova bármikor eljöhettek, a szeretetintézmény kápolnája helyett, amit bármikor lezárhatnak.

Mit ad az idősok számára a lelkesi jelenléte a kilencvenéves szeretetotthon falai között?

Az otthon lakói élvezik, hogy olyan közösségbe tartozhatnak, amelyet egy egyházi intézmény nyújthat. Többen érkeznek úgy, hogy szeretnék az életük utolsó szakaszát olyan helyen eltölteni, amely az egyház üzenetét hordozza, annak a többletével szolgál. A különféle felekezetűek, de az egyházi háttér nélküliek is megélik itt, hogy jó Isten közelében. Beszélék nekik az örök élet evangéliumáról, a feltámadás örömeüzenetéről. Átadom, hogy van bűnbocsánatunk, és hogy mit jelent, hogy Isten kegyelme napról napra meg tud újulni rajtuk is.

Ossz meg velünk valamit a saját családotról! Milyen háttérrel ad a szolgálataidhoz?

1999-ben kötöttünk házasságot a feleségemmel, **Gyuricza Andreával**. Szeretünk volna egy évet várni a gyermekvállalással, amíg kicsit összezsizsolódunk. Eltelt két év, de még mindig nem született meg az első gyermekünk – pedig sok gyermeket szeretünk volna. Nehezen éltük meg ezt, mert ebben benne van a férfiasságunk, a nőiségünk, a hitünk. Olyan sokat imádkoztunk ezért!

Végül hét évet kellett várnunk az első gyermekünkre. Már túlestünk mindenféle orvosi beavatkozáson – inszemináción, lombikon –, aztán belefáradtunk ebbe. Eldöntöttük, hogy elindítjuk az örökbefogadás folyamatát. Már csak egy visszaigazolásra vártunk, amikor az Úristen úgy rendezte, hogy ebben a helyzetben tudtuk meg, hogy érkezik a kislányunk, természetes úton.

Hogy hét szük vagy hét bő esztendő volt-e ez, nem tudom, mert sok fájdalom, gyász mellett gazdagodással is járt

számunkra. Pál mondja, amit mi a gyermekáldással kapcsolatban értettünk meg akkoriban: „nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené” (Róm 9,16). Megértettük, hogy mit jelent a kegyelem; akár azt, hogy valamit megkapunk, valamit nem. Minden Isten akarata az életünkben. Ő akkor hoz el valamit, amikor az egész mögött ő, az ajándékozó tűnik fel.

Négy év múltán megérkező kisfiunkat is ajándékként kaptuk. A történetek által válhattunk megértővé Andival a hasonlóan küszködő embertársaink felé.

Isten a saját Fiát is odaajándékozta a világnak. Várják ma Jézust az emberek?

A világ nem feltétlenül Jézusra szomjazik, mert nem ismeri még őt. A kegyelemre szomjazik. Arra, hogy valaki ott álljon mellette. Szakítson meg olyan láncolatot, amely generációk óta mérgezi a családját, életét. Azt látva, ahogyan élünk – bántjuk, gyilkoljuk egymást –, tudjuk: mindenki kegyelemre szorul! És minden ember vágyja, hogy legyen, akit mi Krisztusnak nevezünk, ismerünk. Aki bűnbocsánatot, új életet, új lehetőséget, megváltást kínál. Azt hiszem, a világ mindig is szomjazott arra, hogy megértse Istennek ezt a kegyelmét.

Ti itt, a rádiómissziónál, és mi is a Krisztust hordozzuk, és az a dolgunk, hogy róla szóljunk. Vagy csak megmutassuk, hogy mit jelent, hogy ebben a világban élünk, de nem ebből a világból vagyunk. Nem innen merítjük az erőt. A szolgálatom különböző területein látom, hogy nagyon nagy szükség van a kegyelemre.

Hogyan közvetíted ezt a rád bizottak felé a szolgálataid során?

Minden élethelyzet más. Másképp teszem ezt a gyermekek között, illetve azok felé, akik éppen a világból való elköltözésük előtt állnak a kórházban vagy akiket a gyülekezetplántálás során keresek fel.

Szeretném, hogy megérintse a „hivatalosan”, szüleik választásából a hittanórán ülő gyerekeket, mit jelent Jézust követni. Szeretném elültetni bennük annak a vágyát, hogy jó lenne vele élni.

A kórházban azzal az üzenettel lépek a betegek mellé, hogy nincsenek egyedül. Ebben a totális intézményben, ahol az emberi szabadság abszolút hiánya van jelen, felajánlom, hogy szívesen beszélgetek velük. Ha igent mondanak, megélik, hogy van valaki, akinek van ideje, ereje és kedve is, hogy rájuk figyeljen. És megérik, hogy ott van az Úristen is velünk.

Az idősotthonban én egy olyan fiatal vagyok, aki a külvilágból hozza az életet, a híreket. A Covid bezártsága alatt ez különösen így volt. Azt pedig, hogy krisztusi közösségben vagyunk, minden lakó megérzi.

Az üzenetem az, hogy Jézus nem pusztán a bűnünkre rámutatni jött, hanem magához ölelni. Az Úristen számára nem az igazság a legfontosabb cél az életünkben, hanem maga az életünk. Nincs olyan ember, aki csak magányos, kegyelemre szoruló lenne. Csak olyan ember létezik Istennél, aki kegyelemre szorul, és kegyelmet kapott. Aki magányosnak érzi magát, és Isten belép a magányába. Aki a hiányaival küszködik, és eljön hozzá Isten, hogy őt meggazdagítsa.

A Covid által meghatározott évek során is bejártál a Flór Ferenc kórházba. Hogyan éled meg a kórházi lelkipásztori szolgálataidat, és mi módon készülsz erre?

Többen kérdezték, hogy mit csinál egy kórházlelkész. Igét hirdet? Néha igen. Néha beszélgetünk, vagy hallgatunk. Néha megkenek egy zsiroskenyeret.

Néha egyszerű feladatokban segítsek a leterhelt nővéreknek. Az ott lévő testi és lelki egészségét szolgálom. Eddig még nem volt olyan találkozásom, amelyben ne gazdagodtam volna, ezért nagyon szeretem ezt a szolgálatot. Nagyon gazdag ember vagyok!

Mindig arra kell felkészülnöm, hogy tudjam, amikor belépek, velem együtt ott van az Úristen. Arra kérem őt a sokszor egy órát is igénylő felkészülésben, hogy amikor elmegegyek egy beteghez vagy akár nővérhez, orvoshoz, akkor ott igazán jelen tudjak lenni. Itt ne legyen megoldóember, a mindentudó! Az élethelyzetekben a megoldást – akkor vagy később – az Úristen fogja megadni. Az ő közelségéért imádkozom ilyen lelki bemosakodáskor, hogy úgy tudjak ott lenni, hogy megérezzük a jelenlétét.

A SOTE Mentálhigiéné Intézetében a rogersi alapokat sajátítottam el, ennek a lényege pedig az empátia, az elfogadás, az őszinte nyíltság.

Mi jelent sikert számokra?

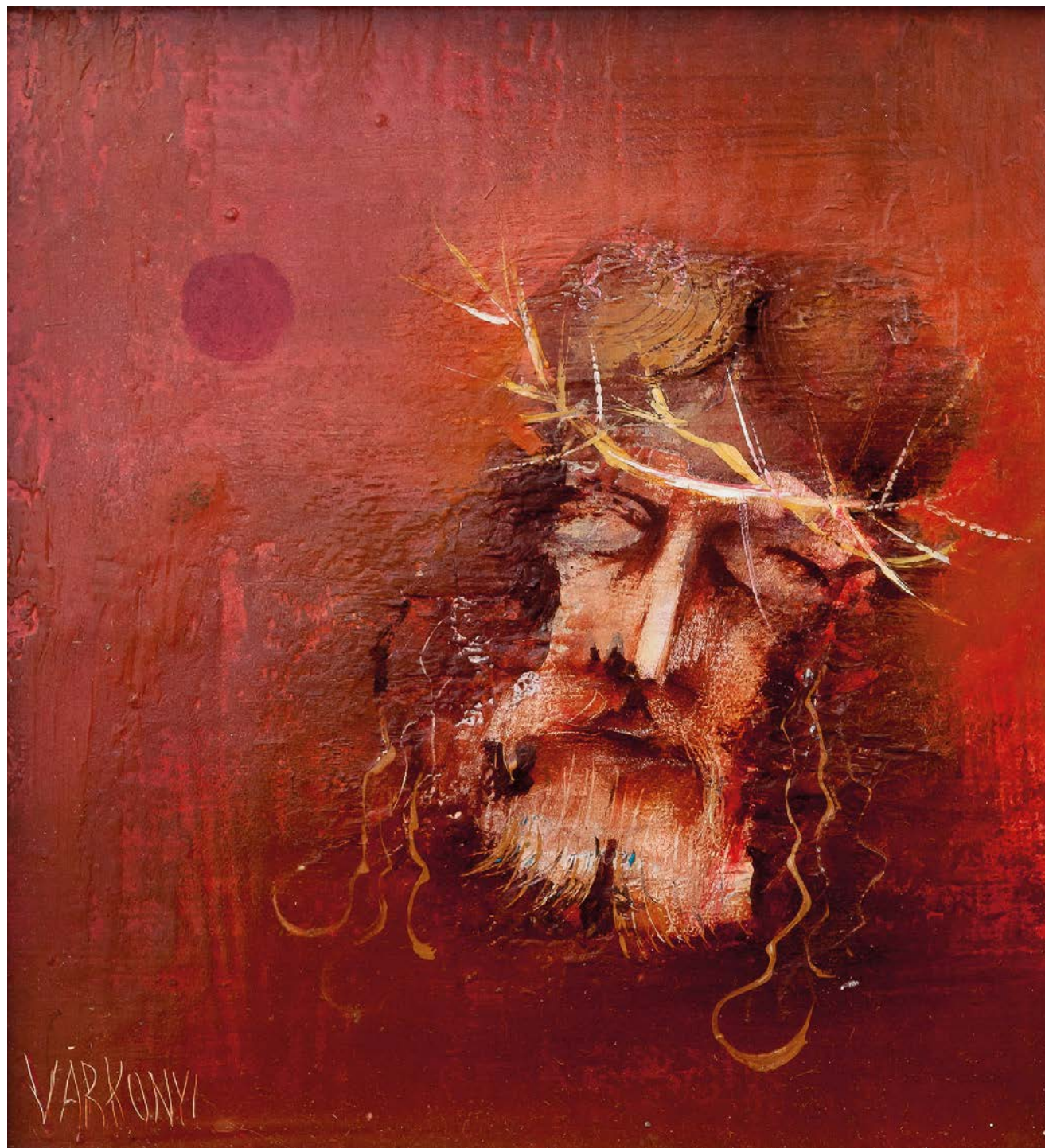
Nekem az az eredményes szolgálat, amikor azt érzem, hogy amiért engem

az Úristen odaküldött, azt mások képesek befogadni, megérteni. De óvatosan bánok az eredményesség kérdésével, mert itt Isten munkálkodik, én csak az eszköze vagyok. Olykor úgy érzem, nem történik megértés a másik fél részéről. Ézsaiásnál olvassuk, hogy Isten azt mondja: „ilyen lesz az én ígém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem” (Ézs 55,11). Megtörténhet, hogy akkor viszi véghez, amikor én ott ülök valaki mellett. Ez nekem jó érzést okoz, de azért ez Isten munkálkodása.

ERDÉSNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Az interjú meghallgatható az Evangélikus Missziói Központ honlapján, a rádió/interjúk menü alatt.

Jézus életének története és tanításai végigkísérték egész életutamat, gyermekkoromtól mostanáig. Ő mindig fogta és irányította a kezemhez simuló ecsetet, és azokat az alkotói örömeiket, melyekben kifejezhettem azt a „képi világot”, amelyben ő is mint Ember létezik. Ezért Jézus mindennap velem van.

VÁRKONYI JÁNOS

Székely Bertalan-díjas festőművész,
a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség presbitere.
Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének,
valamint a Békéscsabi Művészeti Társaságnak.

Dal a látás Istenéről

2023 éneke

Szöveg és dallam: Bence Imre

D

1.Nyug - ta - lan lé - lek - kel tén - fer - gek i - de - o - da,
2.Két sze - med azt né - zi, szí - vem - ben ki - nek van hely?

3 Em

nin - csen lá - tó - ha - tár. Nél - kü - led min - de - nem
Ki - től vár meg - vál - tást? Ke - gyel - med hir - de - ti

6 D

köd - be vész el - mo - sód - va, nin - csen kon - túr - ja már.
lel - kem - nek re - mény - ked - ve: Tö - led jön vál - to - zás.

9 D Em

Ál - mom is, ter - vem is el - száll - na, mint a fel - hó, kin - csem el - vesz - ne már.
El - tő - rött szí - vem csak bé - ké - jét Ben - ned le - li. Te adsz most gyó - gyu - lást.

12 Em D

Bé - ké - met ke - re - sem, ker - ge - tem itt is, ott is: Te sze - med rám ta - lál.
Resz - ke - tő é - ne - met jó - sá - god me - len - ge - ti, Be - ta - kar, mint pa - lást!

16 A D

Te a lá - tás Is - te - ne vagy! E - lőt - tem ti - tok a jö - vő. Te a

21 A D G

lá - tás Is - te - ne vagy! Te lá - tod mind - azt, a - mi jó. Az is - me - ret - len ös -

26 D D A

- vé - nye - ken rád bí - zom ma - gam. Tu - dom, hogy e - rős kéz - zel ve - zetsz, és

31 D

cél - ba víz u - tam! Te a lá - tás Is - te - ne vagy!

„Te vagy a látás Istene.”

Missziói és munkatársi konferencia
az Evangélikus Missziói Központ szervezésében
2023. július 2-től 5-ig (vasárnap estétől szerda délig)
a piliscsabai Béthel Missziói Otthonban

Szolgáltatavók:

Györkéné Csákány Marianna énekes – Kárpátalja
D. Szabik Imre püspök és **Szabik Imréné**
Bence Imre lelkész, énekszerző
Szemerei János püspök
Ujlaki-Győri Anna mentálhigiénés szakember
Gömbös Tamás lelkész
Weisz Péter kórházigazgató, a Barankovics Izraelita Műhely elnöke
Molnár Viktor lelképásztor – Felvidék
Szabó Ferenc tabori lelkész
Deák Bálint lelkész – Partium
Lupták György és **Luptákné Hanvay Mária** lelkészek
Szeverényi János lelkész

Részvételi díj: 15.000 Ft, 3-14 év korúaknak 10.000 Ft (támogatott ár)
Aki tud, hozzon ágyneműhuzatot, de 1500 Ft/fő mosatási díj ellenében igényelhető is.

További kérésünk, hogy jelezzék, ha valaki glutén-, tej- vagy tojásérzékeny.

Jelentkezési határidő: 2023. június 20.

Jelentkezni lehet postai úton, telefonon vagy e-mailben:
Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
Telefon: 06 1 400 3057; e-mail: evmis@lutheran.hu

Az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE) 2023. évi programja

március 31–április 5. Konfirmandustábor – Velence
április 21–23. Ifjúsági hétvége (12–29 év közötti korosztály számára) – Velence

május 12–14. Hétvégi felnőtt hitmélyítő alkalom
július 2–7. Gyerektábor – Rábcakapi
július 10–15. Családos hét – Piliscsaba
július 24–29. Ifjúsági hét – Piliscsaba
július 31. – augusztus 5. Nyári felnőtt hét – Piliscsaba
július 31. – augusztus 5. Gyerek- és ifjúsági tábor – Lucfalva
október 20–22. Hétvégi felnőtt hitmélyítő alkalom
október 20–22. Ifjúsági hétvége – Balatonszárszó

2021-ben megújult a **bibliaiskolai oktatás**. A szeptemberben induló új tanévre augusztus 20-ig várjuk a jelentkezéseket.

Nagy hangsúlyt fektetünk a bibliaismeretre és az egyéni bibliatanulmányozás segítésére. Kiegészült a tananyag egy bibliaolvasó szemináriummal, amelynek keretében megismerkednek a hallgatók az induktív bibliatanulmányozási módszerrel, és a két év alatt gyakorlata is szert tesznek.

Programjainkról és a bibliaiskoláról bővebben az ekealapitvany.hu honlapon informálódhatnak az érdeklődők.

Derű

„A vidám szív a legjobb orvosság,
a bánatos lélek pedig a csontokat
is kiszáritja.” (Péld 17,22)

A jesivában föl-alá járkál egy tanuló, és egyre csak ismételteti:
– Nem értem, nem értem, nem értem...
Arra megy a rabbi, és meghallja. Megkérdezi tőle:
– Mit nem értesz, fiam? Mondd el, majd megmagyarázom.
– Megmagyarázni én is meg tudom – de nem értem!

BIBLIAI VÁRÓTEREM

Előzetes a 2023. év missziói programjából

május 13. Északi Egyházkerület missziói napja – Csömör
május 20. Déli Egyházkerület missziói napja – Soltvadkert
május 21. Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület missziói napja – Celldömölk
június 19–23. Protestáns missziói lelkész-konferencia – Révfülöp
július 2–5. Missziói és munkatársi konferencia – Piliscsaba (Evangélikus Missziói Központ)
október 14. Országos evangelizáció – Budapest, Deák tér
október 15. Missziói nap a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa missziói bizottságának szervezésében – Kaposvár

Az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió kiadványai

Élő víz sorozat

- Akarsz-e meggyógyulni? – Segítség alkoholbetegeknek**
- EvÉlet – Lelki segély** – kérdések és válaszok / Bakay Beatrix
- Iránytű – 28 téma keresztyén szemszögből**
- Vak voltam, most látok...** – tanúságtételek
- Jézus a Tescóban – Megtérsz vagy meghalsz** – missziós és gyülekezetépítő írások / Philip A. Clarke – Szeverényi János
- Nagyobb a szívünkénél** – igehirdetések, áhítatok / Szeverényi János
- Istenkeresők és kételkedők kátéja** – kérdések és válaszok / Ribár János
- Presbiterek a tükörben** – kérdések és válaszok / Garádi Péter
- Csak Krisztus legyen Mesterünk** – Ötszáz idézet Luther Márton írásaiból a reformáció 500. évfordulójára / Reuss András (szerk.)

Méret: A/5, változó terjedelem; Ár: 500 Ft/könyv

Misszió és Híd magazin – új és korábbi lapszámok

A Híd magazin célja az evangelizáció és a lelkigondozás, nem hívők számára is érthető, érdekes stílusban. Az írásokban bibliai egyszerűsége és mélysége törekszünk.

A negyedévente megjelenő magazin éves előfizetési díja: 2400 Ft

A Misszió és a Híd magazin korábbi tematikus lapszámai is igényelhetők 200 Ft/magazin áron.

A Misszió és a Híd magazin témái		2011	2014	2017	2020
2003 humor	2005 újrakezdés	téma nélkül	szépség	reformáció ma	ige
2004 állatok	2006 szerelem	szabadság 1.	irgalom	könny	híd
szenvetés	2007 pénz	szabadság 2.	idő	megettérés	világjárvány
nő	2008 Biblia	bűn	háború	apák	Európa
férfi	2009 világvége	2012 válság	gyógyulás	2018 játék	2021 alapvető értékek
szenvetély	2010 ifjúság	2013 zsidóság	befogadás	2017 életközépi válság	szorongás, félelem,
stressz	2011 televízió	2014 remény	Luther Márton	poszttraumás stressz	depresszió
	2012 meghocsátás	2015 Isten	születés	szindróma	egyház, gyülekezet
	2013 szexualitás	2016 közelet	2018 harag	nevelés	ajándékaink
	2014 gyermek	2017 idősök	2019 csoda	2022 hívatás	veszteségeink
	2015 félelem	2018 Szentlélek	2020 kísértés	2022 ima	világhelyzet
	Jézus Krisztus	2019 korszellem	2021 kegyességi	internet	beszéd
			2022 irányzatok	tabu	hűség

Megrendelés: evmis@lutheran.hu; **Telefon:** (+36 1) 400 3057 (délelőtt)

További információk a kiadványainkról a honlapunkon található: <https://misszio.lutheran.hu/kiadvanyok>

Különleges házszenelő – Indián barátunk (korábban hajléktalan) egy felajánlásnak köszönhetően kis házikót kapott három évre, ahol Tarzan kutyájával élhet.

Az Evangéliumi Aliansz havi imaközösségében igehirdetéssel szolgált Gáncs Péter nyugalmazott püspök.

Evangelizációs és missziómunkatárs-képző hétvégét tartott az Evangélikus Missziói Központ a Nyírségben. Meglátogatták a mandabokori gyülekezetet is. A képen Zsamainé Urbán Nóra és gyermeke.

A Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz) 2023. február 21-én tartotta ez évi teológiai műhelyét a Budakeszi Metodista Egyházközség templomában „Az Egyház szilárd üzenete a bizonytalan világban” címmel. Az utóbbi években egyre több nehézséggel szembesülünk. Két éve a Covid-járvány kapcsán, a tavalyi évtől pedig az ukrán–orosz háború következtében, de más okok miatt is, a bennünket körülvevő világban egyre fokozódó terhek jelennek meg, melyek mindnyájunk életére hatással vannak. A műhelybeszélgetés során együtt kerestük a választ arra (tizenöt felekezet képviselői), hogy mint krisztusi emberek és mint Isten népe, hogyan tudunk a legmegfelelőbbben hozzáállni a kialakult helyzethez, hogyan gondolkodjunk erről az Isten igéjének világosságában. Feltettük a kérdést, hogy ebben a helyzetben mi a feladatunk, felelősségünk, tenni-valónk Isten országa építése során, az ige szolgálatában és a bajbajutottak megsegítésében. A megoldáskeresésben gondolkodtunk együtt az egész napos előadásorozat, testvéri beszélgetés, imaközösség során. Evangélikus részről előadást tartott Grendorf Péter lelkész.

Érettségi – 1947

Brazília – 1957

Budapest – 2011

Villáminterjú Gémes Istvánnal

Az első gyermekkori emlék

Apai nagyapám a kezemre ütött, mert bal kézzel dobáltam.

Konfirmáció

Idegbeteg lelkész, bocsánatkérés rokonoktól úrvacsora előtt.

A legrosszabb emlék

Szüleim halála.

A legjobb emlék

Találkozás anyámmal, húgommal tizenhat év után először.

Ordass Lajos

Ajánlólevelével érkeztem Brazíliába.

Kommunizmus

Csak azt tudnám feledni – csődöt mondott valláspótlék-kísérlet.

1956

(Tagadott) világtörténelmi esemény – nekem: szabadság.

Az élet értelme

Összhangkeresés Istennel.

A leghasznosabb tanács

Vigyázz magadra!

Példakép

Sokan hatottak rám, de senkit nem utánoztam.

Munkán kívüli időtöltés

Egykor labdarúgás – később utazás.

Szülők

A legjobbak; köszönet szép gyerekkoromért.

Nagyszülők

Anyai nagymamám komolyan vett, de azt mondta: Se ügyvéd, se pap ne légy!

Európa

Az USA gyarmata.

20. század

Az esztelen pusztítás; de születésem és hetvenhárom évemé is.

21. század

Szédítő ütemű „haladás” a teljes abnormitás felé.

Egyház, keresztyénség

Ernek folyamatos tagadása: „Ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmek megújulásával, hogy megtehessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” (Róm 12,2)

Amit másképp tenne

Nem futok a világ után.

Lelkészi szolgálata öröme

Minden segítségre szorulóban Krisztus felvállalása.

Öregség

Tagadása fölösleges – nagy lehetőség.

Halál

Az örökkévalóság köztétke: Isten ártesz egyik kezéből a másikba.

Kedvenc

- teológus** – Tarzusi Pál
- zeneszerző** – Bach és Händel
- író** – Lukács evangélista
- költő** – Reményik Sándor és R. M. Rilke
- regény** – José Saramago: Jézus Krisztus evangéliuma
- színdarab** – Sütő András: Advent a Hargitán
- zenemű** – Händel: Messiás; Bach: H-moll mise; magyar, szlovák, brazil népdalkincs
- szobor** – Thorvaldsen Krisztusa Koppenhágában (szemébe csak a térdelő lát)
- festmény** – Munkácsy Golgotája (a fehér lovas miatt)
- vers** – Áprily Lajos: A csavargó a halálra gondol
- templom** – az édesapám építette csabacsüdi
- bibliai könyv** – Filippi levél
- ige** – Zsolt 91,11–12
- bibliai szereplő** – a királyi főember gyermekének meggyógyítása, Jn 4,46–54
- étel** – mákos guba
- ital** – borok és trópusi italok
- ország** – mindig az, amelyben éppen élek
- város** – a brazíliai aranyváros: Ouro Preto
- fa** – cseresznye
- madár** – füstfecske, cinke
- Mit szeretne még elérni?**
Jó felkészülést az örökkévalóságra; az ars moriendi (a meghalás művészete) – a szerk.)

Névjegy

Gémes István Szarvason született 1927-ben, itt érettségizett, majd lelkésszé szentelték 1953-ban. Segédlelkésként szolgált Békéscsabán, Budapesten a Deák téren, Pécsen 1953 és 1956 között. Menekültek lelkigondozását végezte Dániában 1956–1957-ig; missziói munkát Brazíliában 1957 és 1968 között (közben ösztöndíjas évet töltött Heidelbergben és brazil delegátus volt Helsinkiben). Családalapítása a hatvanas években történt. Falusi lelkész volt Alsó-Szászországban és ösztöndíjas Göttingenben 1968–1972-ig; városi lelkész Stuttgartban 1972–1990-ig. Ezzel párhuzamosan társadalmi munkát végzett a magyar nyelvű gyülekezetben, melynek része volt a Radio Monte Carlónál végzett rádiós szolgálat. 2010-ig szerkesztette az *Útitárs* és *Koinónia* című újságokat. 1990-től nyugdíjas Németországban. Ösztöndíjak: Sao Leopoldo (Brazília), Heidelberg, Göttingen, Izrael, Tübingen.

Hogy nézzünk az év elébe?

Fogd meg a tavalyi évet,
Galacsinná gyúrjad,
Háború, járvány kukába,
Jöjjön jobb és újabb.
Adjon Isten tonna jót
Látható alakban,
Legfőképpen adja meg,
Ami láthatatlan.
Ne szökjön a magas égig
Gáz és áram ára,
Ki szabadban éjszakázik,
Ne fagyjon kockára.
Ne fulladjon meg a föld,
Szemét-áradatban.
Áradjon, mint bő olaj,
Ami láthatatlan.
Adjon Isten kézműves sört,
Sült kacsának combját,
Kevély nagyúr ne babrálja
Atombomba gombját.
Halálhörgés, siralom
Jobb, ha színházban van.
S főként ne veszítsük el,
Ami láthatatlan.
Adjon Isten békességet
Tanárnak, diáknak,
Legyen értéke a bérnek,
Pihenjen, ki fáradt.
Vágyjunk arra, ami van,
Merüljünk el abban,
Legyen legfőbb örömünk,
Ami láthatatlan.
Adjon Isten jobb időket,
Kegyelmet kalappal,
Ember embert ne nyuvasszon
Semmilyen alappal.
Legyünk Isten karja, lába,
Ég felettünk paplan,
Tört kenyérben áldjuk azt,
Aki láthatatlan.

LACKFI JÁNOS

A 2023-as év igéje

„Te vagy a látás Istene.” (1Móz 16,13)

